

TOVERBERG

46

JAARGANG 12 / 3 HERFST 2017

HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING

"Ieder mens die genoeg schept in het voltooiën van zijn taak is een kunstenaar; welke ook die taak is en hoe nederig ze ook is, hij brengt een kunstwerk tot stand. De toetssteen is het beleefde genot, het plezier, de perfectie: het overtuigend resultaat!"

Henry Van de Velde

Doomlaan 8, 8210 Zedelgem

0498/73.58.73

hetbeleefdegenot@scarlet.be

BTW BE 0893.747.805

Rek. BE71 0014 8517 3969

www.hetbeleefdegenot.be

Colofon

Redactie: Bart Mađou, Marie-Rose D'Haese,
Carine Vankeirsbilck

Werkten ook mee: Staf de Wilde, Marijke
Verplancke, Els Vermeir, Johan Debruyne,
Marie-Claire Devos, Hans Vanhulle, Chris
Spatz, Petra Daelman

Kaft: Rika Van Dycke

Vormgeving: Bart Mađou

Foto's: Bart Mađou, PD internet

Toverberg verschijnt 4x per jaar, bij het begin
van elk jaargetijde. Een abonnement nemen
kan door lid te worden van Het Beleefde
Genot v.z.w.

Afzonderlijke nummers: 5 €

De auteurs zijn verantwoordelijk voor hun
bijdragen.

Kopiëren of citeren is toegelaten, mits
bronvermelding.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
Interview Heide De Pesseroey	4
Doordenker	17
Book on the hill	18
De verjaardag	22
Elsenspinsels	24
Gedicht	27
pARTcours 2017	28
Reizen met boeken	30
Verwilderd	32
Waarheid & herinnering	34
Beleefd	37
Chapeau!	38
Te beleven	43
Selectieve zelfbiografie	45
Favoriete boek	49
De leesgroep	52

ISSN 2030-1340

Woord vooraf

Beste lezer,

Hier voor u ligt Toverberg nr. 46, een herfstnummer, rijp aan verse pennenvruchten.

Vooreerst kunt u kennis maken met quilts, een verbazende kunst! Verder de gangbare rubrieken en één uitzondering: met Chris Spatz bezoeken wij het Musée de la Vie romantique in Parijs, heel boeiend. Het heuvelboek is dit keer gewijd aan 'Onderworpen' van het enfant terrible van de Franse letteren, Michel Houellebecq. Aristoteles zet ons aan het denken en dat doet ook Staf de Wilde in een exhibitionistisch 'Verwilderd'. Wij gaan ook 500 jaar terug in de tijd en vernamen wat Martin Luther toen uitspookte. Els houdt een onweerstaanbaar pleidooi voor een moordenaar, ze zou beslist een goede advocaat geweest zijn.

Met Thelma en Louise nemen we zowaar een kijkje in de tentoonstelling 'The Beauty of the Beast' in het kasteel d'Ursel.

En kent u Antonio Muñoz Molina? Neen, dan is het hoog tijd om zijn romans eens ter hand te nemen. Marie-Rose wijst u de weg.

De zomer, dat is ook voor ons de periode van de uitstapjes, in ons geval Hingene en Dordrecht, maar de herfst wordt dan weer een tijd boordevol interessante activiteiten: Montaigne, Michon, Rilke en Richter, ze passeren allen de revue.

De zelfbiografie nadert het begin van het alfabet, met andere woorden het einde, want we zijn al aan de letter E. En dan is er nog een biografie van Voltaire, Robert raadt haar ten zeerste aan. Ten slotte vindt u ook het programma van de komende leesgroep, maar intussen heeft u aan deze Toverberg ook al een vette leesklui!

Laat het u smaken!

Bart

Een gesprek over quilten met Heidi De Pesseroey

Interview Bart Madou & Carine Vankeirsbilck

*“Zie hier de Dekenstikster werken,
Op jullie maat van ruit en bloem,
Zy weet de trekken wel te merken;
Haar oefning blijft niet zonder roem.”*

Laat me met de deur in huis vallen: quilt, patchwork, borduren...waar zit het verschil nu precies?

Een quilt is een stuk textiel, dat altijd bestaat uit drie lagen: de bovenlaag is meestal een eventueel versierd patchwork, de tussenlaag een opvallende wattering, de onderlaag een effen stuk katoen of wol. De drie lagen worden in een quiltring opgespannen en dan met de hand aan elkaar genaaid met een loodrechte quiltsteek, die enerzijds dient ter bevestiging van de drie lagen, maar anderzijds versierend is door de quiltpatronen: floraal, geometrisch...

Een patchwork is eenlagig en bestaat uit het aaneennaaien van lapjes ('patches'), oorspronkelijk restjes gerecupereerde textiel (uit zuinigheid) en later eerder versierend volgens vaste patronen en als bovenlaag van een quilt.

Borduren is versieringen aanbrengen met een groot gamma aan verschillende siersteken.

Waar is quilten ontstaan?

Eigenlijk hebben de mensen altijd en overall ter wereld vooral uit noodzaak restjes textiel aan elkaar genaaid. Historisch gezien wordt een quilt pas vermeld als iets kostbaars in de logboeken van het Romeins leger als een 'culcita', opgevulde zak of deken. Later bestond hier in de Nederlanden het ambacht van de 'cultensteekers' in Vlaanderen of 'dekenstikkers' in Nederland: ambachtslieden die met goudraad versierde kledingstukken ('culten') en beddengoed vervaardigden. In het Gruuthusemuseum vond ik nog een zilve-

ren Eedkruis van 1562 van de Brugse cultensteckers. Tijdens de godsdienstconflicten van de 16^e en 17^e eeuw in Europa zijn er veel protestantse afgescheurde kerkgenootschappen gevlucht uit Zwitserland, Luxemburg en de Nederlanden naar de USA en Canada, waaronder vooral de Mennonieten en de Amishpeople. Deze gemeenschappen namen hun quiltcultuur met zich mee en oefenen die nu nog altijd uit. Vandaar dat men denkt dat quilten iets Amerikaans is, doch het is oorspronkelijk meegenomen uit Europa.

De Amish, is dat een sekte?

Neen, geen sekte, maar een afgescheurde protestantse gemeenschap gesticht door de Friese Menno Simons in 1540, de mennonieten en later in Zwitserland door Jakob Amman in 1693, de Amishpeople. Deze geloofsgemeenschappen zijn dan grotendeels geëmigreerd naar de USA en Canada en beleven hun geloof nog altijd even strikt als eertijds.

Zodoende bestaan er nog steeds heel strenge regels wat betreft handwerk en kledij. De mannen zijn altijd in het zwart gekleed, de vrouwen dragen enkel effen, eenvoudige, praktische kledij. De stoffen worden uitgekozen door de dorpsraad en alles wordt gemeenschappelijk gemaakt. De quilts worden ook vervaardigd met effen stoffen doch wel in helle kleuren. Het patchwork wordt genaaid volgens vaste patronen, deze mogen symbolisch figuratief zijn maar altijd eenvoudig, dit is geometrisch, en refereren meestal naar onderwerpen uit het dagelijks leven zoals sterren, velden, bloemen... Er worden ook gelegenhedenquilts genaaid, bijvoorbeeld naar aanleiding van een huwelijk, dan wel bedoeld als uitzet voor het bruidje. Aangezien er in die strikte wereld niets mag versierd worden, lijken die quilts nogal eenvoudig en vooral onpersoonlijk. De quilten echter worden zeer intensief en wel versierend genaaid met florale motieven, dieren, pluimen...

Quilten was blijkbaar een vrouwenzaak, was dat niet een manier om als vrouw samen te komen?

Bij de Amishpeople in ieder geval, aangezien er zich niemand als individu mag profileren en alle handwerk een algemeen nut heeft. De taakverdeling tussen man en vrouw is ook zeer strikt: het veldwerk is voor de mannen, het werk in huis en rond de kinderen zuiver voor de vrouwen.

Hier in Europa bestaan er wel quiltgildes met vakbladen, tentoonstellingen en allerlei quiltsamenkomsten en dat stimuleert enorm.

Maakt iedereen zijn eigen quilts? Of gebeurt het ook dat zij aan één en dezelfde werken?

Zoals ik reeds zei werken de Amishvrouwen altijd samen aan dezelfde projecten. Soms zijn die quilts zo groot dat ze met katrollen aan de muur gehangen worden.

Hoe is de quilt bij ons terecht gekomen?

In feite terug vanuit de Verenigde Staten maar dan in de hobbysfeer en voor interieurinrichting. De Amerikaanse quiltsters kwamen in Europa lesgeven en clubjes stichten en zo startten ontelbare vrouwen een dertig jaar geleden met het echte quilten in Europa.

Hoe ben jij ertoe gekomen om met quilten te beginnen?

Na mijn klassieke humaniora en veel culturele bagage van thuis uit, besliste ik om verpleegster te worden en tropische geneeskunde te studeren en ben ik vertrokken naar het straatarme Haïti.

Altijd geïnteresseerd in de etnische eigenheid van een volk zag ik daar dat ambacht kunst werd en kunst ambacht: de Haïtianen zijn zo creatief dat ze in al hun armoede van bijna niets zoals afval, lorren, draden, wrakhout prachtige zaken maken die én nuttig zijn én zuivere naïeve kunstvoorwerpen worden! Je ziet daar de zuiverste vorm van 'art brut', cobraschilderijen en kleurrijk handwerk.

In mijn vrije tijd heb ik daar dikwijls zitten naaien met hoogzwangere vrouwen terwijl ik hygiëne en medische raad gaf, maar... wat een schat kreeg ik terug van hen: pure *sisterhood*, zusterschap!

In de ontwikkelingslanden wordt de meeste miserie gedragen door de vrouwen die solidair zijn met elkaar, bij gebrek aan geld aan ruilhandel doen en vooral door samen te komen en de lasten te delen, erover te spreken, samen dingen te (ver)maken en zelfs creatief bezig

te zijn en kennis te delen. Terug in Europa wou ik met die ervaring iets doen: mensen samenbrengen om creatief te zijn. Dit is trouwens de beste manier om het 'sociaal weefsel' weer te herstellen.

Handwerk was sedert mijn kindertijd ook altijd aanwezig in mijn leven, dus de keuze was vlug gemaakt. Ik volgde overal cursussen en wilde die kennis delen. 25 jaar geleden ben ik bij mij thuis een quiltgroep begonnen met twaalf vrouwen van alle leeftijden; die groep heet CULCITA. Om de twee weken kwamen we samen en deelden stoffen, patronen, ideeën en gingen samen op quiltreizen. Wij organiseerden reeds viermaal tentoonstellingen.

Misschien een beetje de grens tussen ambacht en kunst. Waar begint de kunst?

Ja, dat is de eeuwige vraag: wat is kunst? Eigenlijk voel ik mij een beetje een mengeling van de 'homo faber' en de 'homo ludens'. Het is het publiek dat oordeelt of het kunst is wat ik maak.

In ieder geval lig ik er niet van wakker en denk ik zeker niet aan de commerciële waarde ervan.

Ik vind wel dat de creatieve waarde bestaat uit het eigen ontwerp en de authenticiteit, dus geen kopie uit een boekje. Het creatieve proces is het boeiendst voor mij: eenmaal 'af' is de voldoening optimaal, doch terminaal. Terwijl je zo bezig bent met kleuren, vormen, technieken verheft dit gevoel je uit het banale alledaagse leven en dat is 'top'.

Eerst de techniek beheersen dus?

Jazeker! Een vooral die kennis toetsen met elkaar en delen; door fouten leren zelf te creëren.

Maar eenmaal de techniek meester moet je loslaten, de *serendipiteit* - het gelukkige ongeluk! - laten spelen, zelf stoffen verven, ongewone combinaties van allerhande technieken door elkaar weven, enz. Het is zoals bij moderne dansers: eerst moeten ze klassiek ballet beheersen en dan ... loslaten! Of zoals bij schilders: abstract 'klopt' maar als de artiest een klassieke opleiding gevolgd heeft met zin voor perspectief en juiste verhoudingen.

Hoelang ben je zo bezig aan één quilt?

Tot voor kort was een quilt altijd een bedsprei groot. Volledig met de hand gepatcht en gequilt werk je daar zeker 1 à 2 jaren aan, uiteraard afhankelijk van de moeilijkheidsgraad en de beschikbare tijd om eraan te werken. Tegenwoordig wordt er veel machinaal gewerkt en

gaat dit vlugger. Ikzelf ben meestal met een tiental verschillende en zéér verscheidene werken tegelijk bezig: klassiek lapjeswerk, ontwerpen in mijn hoofd, stoffen verven, artquills, kleinkinddekentjes... Ik ben er eigenlijk voortdurend mee bezig tussen mijn drukke dagelijkse leven door: zorg voor moeder, kleinkinderen, huis-en-tuin. Ik heb geen eigen atelier maar in de zomer zet ik een tent en verricht ik al mijn verfwerk buiten: planten afkoken, stoffen en draden verven, afdrukken maken, batiks drukken ... één en al kleurenspeel en wroeten met de materie!

Zijn er specifieke zaken die je nu inspireren?

Ja, absoluut! Vooral organische vormen in de natuur zoals het meanderen van rivieren en bloedbanen, lavastromen, jaarringen van de bomen en alles waar ergens een hoek van af is, zoals scheuren, barsten, oneffenheden. Imperfectie vind ik uiterst spannend. Plastisch gezien beeld ik dit uit met craquelé-effecten, scheuren, rafelen, ongewone kleureffecten. Mijn motto is: *'There is a crack in everything, that's the way the light gets in'* zoals Leonard Cohen zong.

Ik vind dat er in elk werk een spanning moet zitten, een soort dissonantie of tegenstelling. Rothko verwoordde het als de spanning tussen de Dionysische kracht, de chaos en de Apollinische, de orde, het perfecte. De spanning tussen die twee elementen is, volgens mij althans, kunst.

Quilt is één zaak, is dat het enige wat je doet. Ben je een lezer bijvoorbeeld?

Een lezer? Jazeker, mede door mijn beroep sta ik nogal realistisch in het leven en kan ik me niet zo verliezen in fictieliteratuur. Ik ben uitermate geïnteresseerd in biografieën om de juiste context van de geschiedenis in het algemeen en de kunstgeschiedenis in het bijzonder beter te kennen en zodoende meer inzichten te krijgen. Neem nu de biografie van de familie Wittgenstein of de pas verschenen biografie van de familie Mann. Momenteel ben ik bezig met de familiegeschiedenis van Jenny en Karl Marx.

Straks wil ik beginnen aan de lijvige biografie van Cyriel Buysse door Joris Van Parys. Naast biografieën lees ik zeer graag de boeken van Joost Zwagerman.

Ik lees ook veel filosofie. Als fervent 'vitalist' verdiep ik mij in de boeken van Henri Bergson. Ik waag me nu aan de Essays van Montaigne, dit enigszins als voorbereiding op enkele lezingen in het najaar bij Het Beleefde Genot.

Je houdt ook nog van andere kunsten, de naam Rothko is al gevallen.

Plastische kunsten zijn me als het ware met de paplepel meegegeven. Ik ben namelijk geboren midden de artiesten van de Latemse School in Deurle, vlakbij Sint-Martens-Latem aan de veel geschilderde mooie Leie.

Elke periode heeft prachtige kunstwerken voortgebracht maar ik vind dat je niets uit z'n context mag halen. Een perfect stilleven van een 17de eeuwse Hollandse schilder is even boeiend door z'n boodschap, een *memento mori* bijvoorbeeld, als de abstracte kleurvlakken van Rothko... elk in z'n historische context. Hetzelfde heb ik met muziek: troost vinden in het Requiem van Mozart, nederig worden bij het *Er-barme dich* van Bach, nostalgisch worden bij een lied van Leonard Cohen, blij worden van het Gloria van Vivaldi.

Als je op reis gaat, dan zoek je ongetwijfeld het culturele op?

Absoluut! Cultuur is een bril die je opzet en daardoor alles beter begrijpt. Hopelijk verlies ik die bril nimmer! Ik ga nooit naar bestemmingen waar het massatoerisme opduikt. De bevolking zelf, de architectuur, markten en handwerk passioneren me naast de schitterende musea natuurlijk: met andere woorden het verleden, het heden en de toekomst van een regio of stad.

Bestaat er in het Oosten iets analoogs aan quilten?

In Japan en China werd de gevechtsgedij dikwijls volgens de quilt-techniek gemaakt. Zij passen meer hun eigen textieltechnieken toe zoals *shibori* en *sashiko*. Tegenwoordig zijn ze ook in de ban van het klassieke patchwork en quilt als hobby.

Wordt quilten ook gebruikt om boodschappen over te brengen?

In de USA leggen ze soms bij een protestmars een heel plein vol met quilts met vredessymbolen en namenreeksen of protestteksten erop: echt een Amerikaanse traditie.

Bij de Cuna-indianen die op de San Blas-eilanden nabij Panama in reservaten zitten, wordt de traditie van de 'mola' nog altijd gerespecteerd. Een *mola* is een veellagig stuk handwerk, dat symbolen uit hun geloof, natuurelementen en geesten, uitbeeldt als politiek statement. Nu nog zitten kinderen met hun moeders en grootmoeders stukken te naaien om ze te verkopen aan de toeristen.

Bij ons in Vlaanderen zit quilten en zelfs hedendaags artquilting wat in de verdomhoek van 'huisvlijt' of 'hobby'. In Nederland en Duitsland daarentegen wordt het in de academies gedoceed als kunstvorm.

Werk aan de winkel?

Zeer zeker! Brugge en Gent hebben een rijk textielverleden, maar onderwaarden de hedendaagse textielkunst.

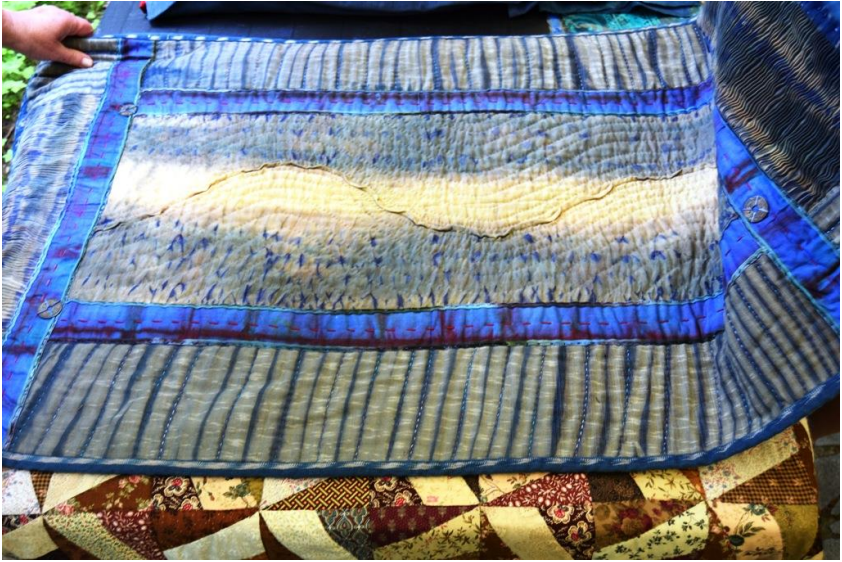
Bij de internationale Biënnales ziet men zelden of nooit enige vorm van textielkunst. In Nederland bloeit de hedendaagse kant en worden er in Leiden, Haarlem en Breda regelmatig quilthappenings georganiseerd, waarbij de ganse stad meedoet: kerken, musea, winkels, galeries en scholen.

De Brugs-Amerikaanse kalligraaf Brody Neuschwander vindt nochtans dat wij Vlamingen nog altijd het 'Fingerspizengefühl' hebben van de ambachtslieden van vroeger en dat we dat niet mogen verliezen!

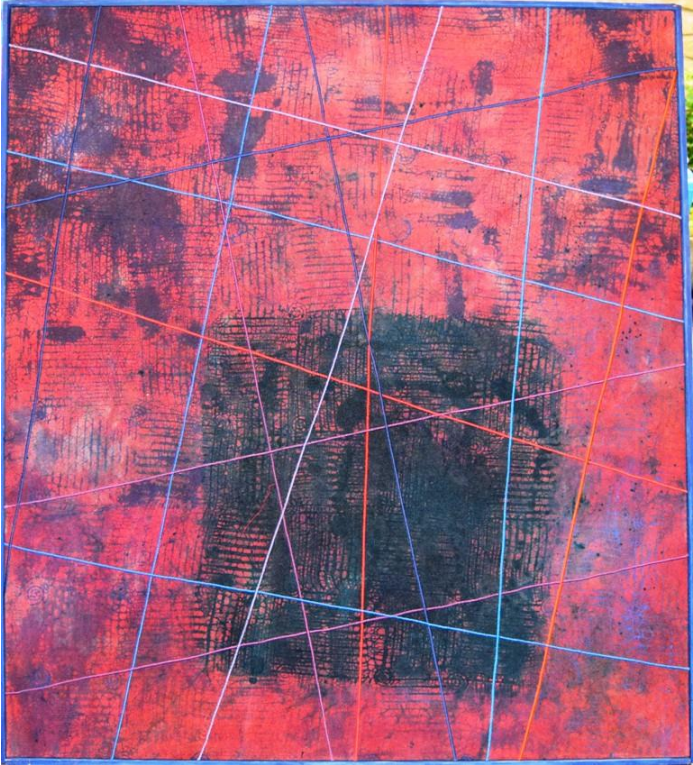
Het is van een Texaan dat je moet vernemen welke schat we dreigen te verliezen door te veel te tokkelen op de computertoetsen in plaats van met de handen iets creatief te verwezenlijken.

Heidi, hartelijk dank voor dit interview!

Doordenker

opgetekend door Carine Vankeirsbilck

Aristoteles

(384 v.Chr., Stageira, Griekenland - 322 v.Chr., Chalkis, Griekenland)

Echtgenote: Pythias (geb. ?-326 v.Chr.)

Kinderen: Nicomachus, Pythias

Opleiding: Akademeia (367 v.Chr.-347 v.Chr.)

Aristoteles was een Grieks filosoof en wetenschapper die samen met Socrates en Plato wordt beschouwd als een van de invloedrijkste klassieke filosofen in de westerse traditie.

Hij werd zijn leven lang gedreven door één overheersend verlangen, het verlangen naar kennis. Nog nooit had iemand zoveel bijgedragen aan de wetenschap, en na hem kon niemand de hoop koesteren zijn prestaties te evenaren. De invloed van de "meester van hen die weten", zoals Dante hem noemde, op de intellectuele geschiedenis van het Westen is ongeëvenaard.

"Aristoteles biedt ons een helder uitzicht op de aard van de werkelijkheid. De fundamentele bestanddelen van de ondermaanse wereld zijn de vier grondstoffen aarde, lucht, vuur en water. Elk van deze elementen wordt bepaald doordat het twee van de vier primaire vermogens of eigenschappen bezit: natheid, droogheid, koude en warmte. De elementen hebben elk een natuurlijke beweging en een natuurlijke plaats. Als vuur aan zichzelf wordt overgelaten, zal het zich naar boven bewegen en zijn plaats vinden aan de uiterste omtrekken van het heelal ; de aarde beweegt van nature naar beneden, naar het middelpunt van het heelal ; de lucht en het water vinden elk hun plaats ergens daartussenin. De elementen kunnen op elkaar inwerken en in elkaar overgaan; zulke wisselwerkingen tussen elementen worden besproken in *De generatione et corruptione*, en in Boek IV van de *Meteorologica* vinden we iets dat in de buurt komt van scheikunde."

"Van de wezens die van nature bestaan, zijn sommige voor altijd vrij van ontstaan en vergaan, en andere hebben deel aan ontstaan en vergaan. Met betrekking tot de eerste hebben we, waardevol en god-

delijk als ze zijn, minder gelegenheid tot bestudering. De zintuiglijke gegevens op grond waarvan we onderzoek kunnen doen naar deze wezens en naar wat we verlangen te weten, zijn namelijk heel schaars. Maar ten aanzien van vergankelijke gewassen en levende wezens zijn we beter toegerust om kennis te verwerven, doordat we te midden hiervan zijn opgegroeid. Wie bereid is genoeg moeite te doen, kan van elke klasse hiervan veel eigenschappen achterhalen. Beide studies hebben hun aantrekkingskracht. Zelfs al kunnen we maar beperkt vat krijgen op de eerste, toch is zij wegens de kostbaarheid van deze kennis een grotere bron van vreugde dan kennis van alles om ons heen (zoals het meer vreugde geeft om een glimp op te vangen van de dingen waarvan we houden dan om veel andere zaken, hoe belangrijk ook, nauwkeurig te bekijken). Maar de kennis van het andere voorwerp van studie, de vergankelijke wezens, reikt daar nog bovenuit, doordat we een groter aantal kenmerken ervan beter kennen. Ook vormt zij, doordat deze wezens dichter bij ons staan en nauwer verwant zijn met onze natuur, een soort tegenhanger voor de wijsgerige beschouwing van goddelijke wezens.”

Uit : Jonathan Barnes, Aristoteles, in: Kopstukken Filosofen, Lemniscaat, 2003, 158 blz.

Book on the hill

door Hans Vanhulle

Michel Houellebecq, Onderworpen

“Onderworpen” van Michel Houellebecq verscheen in Frankrijk op 7 januari 2015, de dag van de aanslag op Charlie Hebdo. Deze “wat als” – roman is een dystopie, verwijzend naar de volgende presidentsverkiezingen van mei 2022. Het is de derde Houellebecq die ik lees en ik ben inmiddels volledig vertrouwd met zijn thematiek, die veel weg heeft van een “unique selling proposition”. Al zijn protago-

nisten zijn steevast intelligente “white-collar-singles” met een cynische kijk op de westerse samenleving die gepresenteerd wordt als een wereld van markt en strijd. Hij beschrijft ad nauseam de moderne ééndimensionale mens (Herbert Marcuse), die zichzelf niet kan, wil en mag betekenen in de neo-liberale economie, en die eenzaam als een ongeleid projectiel doorheen zijn vrije tijd dendert, waarin hij voortdurend zijn erotische impulsen najaagt, om zo zijn innerlijke leegte te camoufleren. De protagonisten kunnen nooit terugvallen op een hechte familieband en hebben meestal het contact met hun familie verbroken. Dit veroorzaakt neuroses, woede-uitbarstingen, automutilatie en zelfmoordneigingen.

“Onderworpen” is dus een politieke roman, waarin de moslimbroederschap van Mohammed Ben Abbas in 2022 de presidentsverkiezingen van Frankrijk wint. Er zijn al meerdere dystopieën over presidentsverkiezingen geschreven, denk maar aan “Het complot tegen Amerika” van Philip Roth, waarin Charles Lindbergh de verkiezingen van 1940 wint van F.D. Roosevelt en die daarna onmiddellijk aanpapt met de nazi’s. Roths schrijfstijl en verhaalstructuur zijn evenwel superieur aan die van Houellebecq, die veeleer een sardonisch pamflet schreef. Het politieke scenario evolueert zo: in 2017 wordt de socialistische president Hollande herkozen voor een tweede ambtstermijn. Maar zijn beleid is zo kleurloos en zakelijk-nuchter eurofiel, dat de massa nog verder vervreemdt van de politieke kaste. Het schimmige Europese parlement met zijn vele anonieme backbenchers, spreekt slechts bij weinigen echt tot de verbeelding. Twee radicale volksbewegingen, lees politieke actiegroepen, krijgen stevig de wind in de zeilen. Een volksbeweging is veel uitgesprokener dan een politieke partij, en kan er zelfs mee in conflict komen. Zo valt in ons land de Vlaamse Beweging niet samen met de NVA of het Vlaams Belang, en toentertijd was er in nazi-Duitsland een bloedige confrontatie tussen de volksbeweging van de SA en de NSDAP met haar politieafdeling, de SS. In Houellebecqs Frankrijk van 2022 vind je enerzijds ter rechterzijde de identitair (mouvance identitaire), die zich als een anti-islam-beweging profileren en hun eigen persbureau hebben. Hun voornaamste zorg is om verdere immigratie van vluchtelingen een halt toe te roepen. De Franse autonomie moet volledig herwonnen worden. Men is wars van elke betutteling. Schengen moet opgeheven worden en de eurozone dient verlaten te worden. De identitair wensen ook veel

meer regionale bevoegdheden. Ook in Duitsland en de Benelux heb je identitaire bewegingen. Aan de andere zijde van het spectrum vind je de salafisten, fundamentalistische soennieten, die beweren dat het beginsel van de volksvertegenwoordiging goddeloos is en die een theocratie claimen, die enkel het gezag van teksten van de profeet Mohammed en van theologen van de twee daaropvolgende generaties erkent. Voor hen is het gezin de hoeksteen van de maatschappij en ze willen de sharia terug invoeren, de religieuze plichtenleer met zijn scheiding tussen mannen en vrouwen, zijn kledingvoorschriften, voedingsvoorschriften, gebedsvoorschriften en economische voorschriften.

De eerste ronde kent geen verrassingen; de strijd zal beslecht worden tussen Marine Le Pen en Mohammed Ben Abbes. Door de hopeloze numerieke zwakte van hun partij en de ongeziene verdeeldheid in het centrum, gaan de socialisten een alliantie aan met de moslimbroederschap van Ben Abbes, en ze bereiken een consensus, met een sterke nadruk op de islamgevoeligheden. De socialisten krijgen vrij baan om de economische politiek uit te stippelen, dat interesseert de moslimbroederschap niet. Zij eisen daarentegen de volledige islamisering van het onderwijs, en daarop geven de socialisten toe. De UMP (in realiteit nu door Sarkozy succesvol omgeturnd tot "Les Républicains") weifelt om stemadvies uit te brengen. Het Front National organiseert een onaangekondigde, massale nationale betoging in Parijs die eindigt in hevige rellen. Een burgeroorlog dreigt; de avondklok wordt ingesteld. Scholen en universiteiten gaan dicht. Omdat de UMP, een brede pro-Europese republikeinse volkspartij, zo zwaar verloor in de eerste ronde, rijst meteen ook voor hun kiezers de vraag: onder welke banner van de extremistische winnaars zullen we ons scharen? Onder die van het Front National, dat drijft op de stuwkracht van de identitairen, of onder die van de moslimbroederschap, spreekbuis van de salafisten? De Vijfde republiek wankelt op haar grondvesten. Het presidentschap wordt overgelaten aan de populistten. De tweede ronde zal beslecht worden tussen partijen met niets dan politieke amateurs zonder bestuurservaring in hun rangen.

Maar op de dag van de tweede ronde, zondag 29 mei, worden twintig stembureaus overvallen en alle stembussen worden er gestolen door onbekenden nadat reeds een volledige mediastilte heerste – radio en televisie werden buiten werking gesteld. Niemand kan de daders iden-

tificeren. Alle media zwijgen tot maandagmorgen 06.00 u. Volgens de grondwet moeten de verkiezingen opnieuw georganiseerd worden. Er wordt meteen een nieuwe stembusgang voor de volgende zondag aangekondigd onder massale bewaking van het leger. Ben Abbes toont zich zeer coulant in de onderhandelingen met de UMP, en er wordt een tweede regeerakkoord bereikt; een breed republikeins front van UMP, UDI en PS schaart zich achter de kandidatuur van Ben Abbes, die op zijn beurt de sociaalliberale ijdeltuit François Bayrou de post van eerste minister belooft als hij wint. En dat doet hij uiteindelijk ook, met de vingers in de neus....

Bovenstaande ontwikkelingen worden verteld door François, de protagonist, een letterkundige gespecialiseerd in het leven en werk van Joris-Karl Huysmans. Hij doceert aan de universiteit Paris III in het V-de arrondissement, iets minder prestigieus dan de Sorbonne die slechts een paar honderd meter verderop ligt. Hij onderhoudt enkele contacten met collega-professoren, elk gespecialiseerd in andere 19de-eeuwse schrijvers, zoals Rimbaud, Bloy en Balzac. Verder heeft hij een paar losse scharrels met jonge studentes, en dat is het zowat. Houellebecqs personages zijn doorgaans nogal misantropisch. Waar hij in zijn roman vooral op aanstuurt is dat de alom aanvaarde laïcité op het spel staat, en daarmee raakt hij bij veel Fransen een gevoelige snaar. In 1905 werd in Frankrijk de scheiding tussen kerk en staat doorgevoerd. Geen enkele bedienaar van een eredienst wordt er betaald door de staat, zoals dat bij ons het geval is door het ministerie van Justitie. De staat bemoeit zich niet met de Kerk, en de Kerk niet met de staat. Dus de laïcité gaat nog een stuk verder dan het secularisme. De meeste vormen van religie worden er verbannen uit het staatsleven. Opgelet, laïcité betekent niet een opgelegd atheïsme van staatswege. In de private sfeer mag men belijden wat men wil.

Het doet vele lezers dan ook gniffelen als men leest hoe de universiteiten steeds verder islamiseren in hun structuur als Ben Abbes eenmaal president is. Op het eind van de roman bekeert François zich tot de islam, conform aan wat vele van zijn collega's doen, al of niet uit opportunisme. Hij schetst er zelfs de contouren van een nieuw Romeins Rijk, dat uit zijn as herrijst. De Magreb-landen en Turkije treden toe tot de Europese Unie.

Houellebecq was het misschien aan zichzelf verplicht om, als Frankrijks grootste provocateur, een dergelijke roman te schrijven. De appreciatie was ambigu: sommigen roemden het boek als een wake-up call, anderen vonden zijn boek veel minder goed, zeker als men het aan zijn ander werk aftoetste. In elk geval haalde Houellebecq in de lente van 2015 de hoofdpagina van het immer bijtende Charlie Hebdo die een spotprent van hem afdruckte, met de tekst: "Les prédictions du mage Houellebecq: En 2015 je perds mes dents....en 2022 je fais ramadan!"

Michel Houellebecq – Onderworpen, Uitgeverij De Arbeiderspers, A'dam, 234 blz., ISBN 978 90 295 1121 6

De verjaardag

door Bart Madou

De 95 stellingen van Luther (1517)

Op 30 oktober 2017 is het precies 500 jaar geleden dat Martin Luther zijn 95 stellingen aan de deur van de kasteelkerk van Wittenberg nagelde. Althans, dat is de versie die wij overgeleverd kregen van Philippus Melanchthon. Hijzelf was er toen niet bij, en zelfs al was hij erbij geweest, dan nog is de kans heel klein dat hij dat spektakel zou gezien hebben, om de eenvoudige reden dat dit waarschijnlijk nooit heeft plaatsgevonden. Het was in die tijd zeker niet de gewoonte om pamfletten of wat dan ook vast te spijkeren aan deuren of poorten, hoogstens lijmden men dat soort dingen. Maar ook dit is vrij onwaarschijnlijk, want zelfs al was het gebeurd, dan had wellicht niet Luther himself maar een assistent of een pedel van de universiteit dat gedaan. Een nog doorslaggevender argument om aan de spijkering/verlijming te twijfelen, is het feit dat die 95 stellingen in het Latijn waren opgesteld. Wat voor zin had het om in het openbaar een Latijnse tekst aan te brengen, wanneer slechts enkele academici en clerici deze taal machtig waren. Voor de gewone kerkgangers, lieden uit het volk, burgers van de stad, was het Latijn beslist niet weggelegd. Maar wat is er dan wel gebeurd op die fameuze 15de oktober van 1517? Wel, Martin Luder – want zo heette de zoon van Hans Lu-

der dan nog – schreef toen een brief aan de aartsbisschop van Mainz, Albrecht von Brandenburg, met in annex zijn 95 stellingen. Albrecht, tevens keurvorst van Mainz, was toen net (weer eens) op vakantie in Aschaffenburg, in die tijd – en nu nog altijd – een charmant stadje aan de Main, stroomopwaarts van Frankfurt. Veel oog had de man niet voor deze brief en na een tijdje zei hij maar tot zijn secretaris dat die de brief met de stellingen maar beter kon doorsturen naar het Vaticaan. Zo gezegd, zo gedaan, maar ook in Rome hadden paus Leo X (voorheen Lorenzo de Medici, wat al iets zegt over zijn karakter) en zijn kardinalen wel andere katjes te geselen - en vooral te verwennen - dan aandacht te schenken aan een brief van een jonge, onbekende theoloog aan een kleine, recent opgerichte Universiteit in een Saksisch stadje van hoogstens 3000 zielen. Tot ja, één van die kardinalen even de stellingen diagonaal doornam en zowaar op het einde enkele krasse uitspraken ten nadele van de paus opmerkte. Dat ging te ver! Er moest beslist iets ondernomen worden, op zijn minst moesten ze deze schrijver en galspuwer naar Rome uitnodigen, zodat hij zich kon verantwoorden voor zijn woorden!

Nu, zover is het niet gekomen voor Luther - die intussen tweemaal zijn naam veranderd had, eerst Eleutherius, Grieks voor: de bevrijde, wat blijkbaar niet goed in de mond lag en later dan Luther. - Gelukkig maar voor hem, want het lot voor ketters was doorgaans de brandstapel. Nee, de paus had nog andere belangen in die Duitse staatjes: geld en soldaten, dat kon hij best gebruiken, dus stuurde hij zijn gezant Cajetanus naar Augsburg om daar een (vergeefse) poging te doen om al die keurvorsten voor de heilige zaak te winnen en intussen die ketterse Luther aan de tand te voelen en hem te vragen om zijn stellingen af te zweren. Ook dit was tevergeefs. Het vervolg kennen we min of meer. Luther zette door, won aan invloed, en mede dankzij de bescherming van keurvorst Fredrik de Wijze van Wittenberg (en later ook wel dankzij de strubbelingen van Karel V met François I van Frankrijk en de mobilisatie van Karels leger tegen het voortdurende Turkse gevaar) kon Luther zijn ideeën en theorieën redelijk vlot en met beperkte tegenstand verspreiden.

Pleidooi van een moordenaar

Ik zal er geen doekjes om winden, edelachtbare. Ik heb inderdaad een moord gepleegd. Meer nog: ik heb ervan genoten.

Maar ik ontken met klem dat ik de doodstraf verdien, net zomin als levenslange opsluiting, of enige andere straf. Elke vorm van veroordeling is totaal onterecht. Tenslotte ben ik slechts de uitvoerder van een volstrekt natuurlijke daad.

Het slachtoffer was zwak, edelachtbare, het behoort tot de wetten der natuur dat zieke en zwakke elementen van eender welk organisme worden geëlimineerd. Dat is immers een vorm van natuurlijke selectie die zorgt voor het in stand houden van een soort. Zonder dergelijke selectie was het menselijk geslacht geleidelijk aan gedegeneerd en uiteindelijk uitgestorven.

Veeleer dan een veroordeling, zou ik dus een standbeeld verdienen voor mijn bijdrage tot het behoud van de mensheid.

U vindt dit dierlijk gedrag? Mogelijk, maar de mens maakt dan ook deel uit van de organismen die men als "dier" omschrijft. Welk kenmerk zou de mens dermate van zijn soortgenoten onderscheiden, dat hij vrijgesteld zou zijn van deze wetmatigheden? Voor elke gave die de mens zich toedicht, zijn er wel dieren te vinden die hem overtreffen. Een olifantengeheugen, de kracht van een leeuw, de sluwheid van een vos...

Zijn vermogen om lief te hebben, zegt u? Laten we eerlijk zijn, edelachtbare, wat is liefde? Zelf heb ik nooit liefde gekregen. Pas op, ik probeer hiermee geen medelijden op te wekken, noch mijn daden te vergoelijken. Het is enkel een vaststelling. Geen enkel kind heeft nooit enig haatgevoel gekend tegenover zijn ouders, net zomin als het zich niet vroeg of laat – al was het maar even – onbegrepen of onbemind heeft gevoeld.

En dan is er de liefde met de grote L, de eeuwige trouw tussen twee wezens die mekaar beminnen tot in het diepste van hun ziel en die nog groeit naarmate ze ouder worden... Ach, applaus voor zo'n theatraal vertoon, voor zoveel schoonheid... ik word tot tranen toe bewogen!

Maar partners die mekaar levenslang trouw blijven, vindt men ook bij andere dieren terug, bij die dieren die hun zwakke soortgenoten uitroeien zonder er een traan om te laten. Terwijl u anderzijds zal moeten toegeven, edelachtbare, dat pure, onbaatzuchtige liefde ook bij de mens zelf slechts een illusie is.

Kunt u mij één mens tonen die niet één seconde heeft getwijfeld aan zijn of haar liefde? Die niet één keer zijn gedachten liet glijden over een ander lichaam dan dat van zijn partner? Die niet één leugen heeft verteld, één waarheid heeft verzwegen voor zijn of haar geliefde? Als het erop aankomt, houden we enkel van onszelf en primeert ons dierlijk -jawel!- instinct tot zelfbehoud op elk vorm van altruïsme.

Er is ooit één zo'n mens geweest, zegt u? Een mens die de liefde Gods weerspiegelde, en daardoor net dat ene onderscheid tussen mens en dier blootlegde, namelijk zijn gelijkenis met God?

Sta me toe, edelachtbare, even door verbazing getroffen te zijn bij het aanschouwen van één der laatste gelovigen op deze aarde. Sta me eveneens toe, daar toch een zekere twijfel bij te hebben. Ikzelf ben eerder het ongelovige Thomas type. U daarentegen lijkt me niet het soort man dat dagelijks, knielend voor het kruis, zijn gebeden debiteert, of in deemoed het wekelijkse sermoen aanhoort.

Maar goed, ik ben bereid u het voordeel van de twijfel te gunnen. U gelooft dus in God. Wel, dan, kijk om u heen: doet God niet al eeuwenlang hetzelfde als ik? Snoeit Hij niet de slechte ranken om ze dan weg te gooien? Slaat Hij niet dagelijks genadeloos toe met ziekten en natuurrampen? Hij zal dan wel de beste bedoelingen hebben, en zijn trouwe dienaars een beter leven schenken in het hiernamaals, maar dan doe ik dat evenzeer. Ik loop enkel het risico mezelf in het verderf

te storten, voor het overige ben ik een engelenmaker. Alweer een standbeeld verdiend!

Maar, genoeg over mezelf, edelachtbare. Laten we het even over u hebben. Ik heb gemerkt, dat u een roker bent. Beseft u dat wereldwijd jaarlijks honderdduizenden mensen sterven aan longkanker door passief meeroken?

Bovendien rijdt u rond in een dure luxewagen, één van de meest vervuilende wagens op de markt, en bewoont u, naar ik me heb laten vertellen, een riant villa. De verwarming daarvan alleen al zorgt voor een gigantische uitstoot van broeikasgassen. En dan hebben we het nog niet over de manier waarop u ons schaarse drinkwater verbrast in uw privézwembad, over het aantal bomen dat in het regenwoud werd gesnoeid voor de aanleg van uw terras, over de vele hectaren landbouwgrond die kaalgevreten worden door uw toekomstige chateaubriands, de vele vrachtwagenkilometers die nodig zijn voor de aanvoer van uw kaviaar, uw kreeft en uw exotisch fruit.

Jaarlijks komen duizenden mensen om door de ongezonde en ronduit gevaarlijke omstandigheden waarin ze uw kledij en uw luxegoederen produceren, en sterft het visbestand, bron van leven en voedsel voor zoveel armen, uit door de vervuiling die door die productie veroorzaakt wordt.

Kortom, edelachtbare, u zult het vast met mij eens zijn: ik heb slechts één dode op mijn geweten. U daarentegen ontelbaar veel mensen. Als iemand van ons beiden veroordeeld moet worden, bent u het dus wel.

Vergeet dit niet bij het vellen van uw oordeel.

Ik heb gezegd.

Beukenbos

Ik kijk om. Ver weg
de ingang van het bos, helwit
als een koplamp. Achterwaarts
rijden mijn herinneringen
van me weg, worden vreemden.

Het is wennen aan het donker.
Bomen en daarachter dezelfde bomen.
Uitzicht dat inzicht is,
het oog geen vluchtpunt gunt.

Iemand heeft een net van rechte paden,
elkaar in rechte hoeken snijdend,
in het bos gelegd.

Er beweegt een handvol wandelaars.
Pionnen op een spelbord, vak na vak.
Uur na uur. Alsof ik stil sta,
en het de stammen zijn
die marcheren.

Veerle Neyens

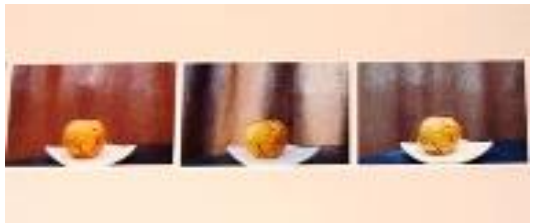
pARTcours 2017

Bart

Balder

Carine (detail)

Herwig

Herman

Brouwerij De Leeuw Aartrijke

Johan

Rika (detail)

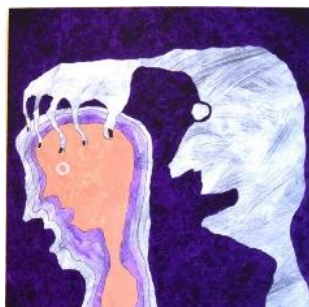
Tine

Stefaan

Wilfried VM

Wilfried VDC

Reizen met boeken - Parijs

door Chris Rachel Spatz

H.L.Wesseling: SCHEFFER RENAN PSICHARI

Scheffer, een vergeten kunstenaar

Arv Scheffer. Zelfportret van Scheffers 'country' huis, nu Le Musée de la Vie Romantique.

In 1830 is Ary Scheffer vijfendertig jaar oud. De schilder van Nederlandse afkomst (in 1850 tot Fransman genaturaliseerd) staat op het toppunt van zijn roem. Hij heeft connecties tot in de hoogste kringen dankzij de vele portretten die hij schildert. Hij kent iedereen die ertoe doet in het Parijs van zijn tijd. Zijn moeder, met wie hij samenwoont, is het belangrijkste voor hem. Ze wonen in een charmant landhuis in de rue Chaptal te Parijs. Zijn huisbaas laat voor hem twee ateliers bouwen.

Ik heb de ateliers net bezocht en zit met het boek van H.L. Wesseling in het roman-

Er komt in de negentiende eeuw wel meer beroemd volk over de vloer. George Sand en Frederik Chopin, die vlakbij in square d'Orléans (rue Taitbout) wonen, Alexander Dumas, de schilders Delacroix en Ingres en de componisten Rossini en Liszt behoren tot het clubje. Ze drinken, eten, debatteren en wisselen elke vrijdagavond ideeën uit. Maison Scheffer is de ontmoetingsplaats van kunstenaars en intellectuelen. De oprijlaan is nog geplaveid met de authentieke kasseien waarop al die beroemdheden liepen. In 1830 wordt het enige kind, een buitenechtelijke dochter, van vrijgezel Scheffer geboren. 'Maman' mag het niet weten. Wanneer het zeven jaar later toch uitlekt, wordt het meisje meteen opgenomen in de rue Chaptal. Tijdens mijn bezoek aan het romantische huis vroeg ik me af welke kamer de hare was.

Ary trouwt met de weduwe van een generaal. Acht jaar later, in 1858, sterft hij. Maar Nederland vergeet zijn zonen niet. Scheffer krijgt een standbeeld en een Scheffersplein in Dordrecht.

Renan, groot negentiende-eeuws Licht

Ary's broer Henry heeft een zoon en twee dochters. Tijdens het wekelijkse salon in de rue Chaptal ontmoet Ernest Renan (1832-1892) de oudste dochter Cornélie. Hun huwelijk introduceert het tweede personage uit het boek van Wesseling. De herkomst van Renan, markantste personage van het trio, bestaat uit een opmerkelijke spreidstand. De vader was visser, de moeder van koninklijke afstamming. Ook zijn carrière, van onderwijzer tot lid van de Académie Française, is een 'grand écart avant la lettre'. Na een afgebroken priesteropleiding wijdt hij zich aan de wetenschap en maakt vooral met *La vie de Jésus* naam als schrijver. 'Hij was het grootste licht van de negentiende eeuw', luiden na zijn dood de lovende woorden van Anatole France. En de krant *Le Temps* noemt hem als schrijver in één adem met Victor Hugo. De invloedrijke intellectueel krijgt in 1892 een staatsbegrafenis.

Psichari, voor God en Vaderland

Uit het huwelijk van Noémi, dochter van Ernest Renan, met Jean Psichari, een Griekse hoogleraar, wordt Ernest Psichari (1883-1914) geboren, de derde familienaam in het boek van H.L. Wesseling. Hij is beroepsmilitair, auteur, verheerlijkt de oorlog en sterft op het veld van eer, een paar weken na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Via Psichari ontdekken we bijvoorbeeld hoe zijn vader strijd voert voor de ten onrechte van spionage beschuldigde Dreyfus. Deze zaak verdeelde destijds Frankrijk en zelfs families in twee kampen.

De Grote Geschiedenis op kop

De auteur linkt de geschiedenis van de families - door huwelijken met elkaar verstrengeld - aan een panoramisch overzicht van de Franse geschiedenis. Meer nog, 'La Grande Histoire' van de turbulente negentiende eeuw overvleugelt het familieverhaal. Scheffer, Renan, Psichari en hun entourage verlichten en verluchten de toch vrij intense passages over 'l'histoire de la douce France', met Parijs voorop. Het kluwen van geloof versus wetenschap, opeenvolgende republie-

ken en revoluties, de indringende transformatie van Parijs onder leiding van Haussman, het katholicisme tegen antiklerikalisme... het passeert allemaal de revue. Dankzij de protagonisten en hun omgeving zien we hoe er maatschappelijk wordt gereageerd. Een familie-stamboom van de hoofdrolspelers en van De Bourbons en De Orléans helpt je als lezer doorheen het labrynt van een woelige Franse periode.

Musée de la Vie Romantique

Ik sla de laatste bladzijde van Wesselings boek om en kijk naar het huis waar de families uit dit boek ooit woonden. Rondom mij, in hun romantische tuintje, bloeien rozen zoals toen. Ik drink mijn koud geworden koffie. Scheffer en Renan liggen begraven op het kerkhof van Montmartre. Ik weet waarheen ik gaan zal en stap met lome tred, het boek onder de arm, over de kasseien waar zij liepen. Een gevoel van weemoed is me niet vreemd.

Praktisch: Musée de la Vie Romantique, 16 rue Chaptal, Parijs, metro: Blanche of Pigalle. Elke dag open van 10 u. tot 18 u., behalve maandag. Villa: gratis te bezoeken (behalve aan Scheffer ook aan George Sand gewijd). Cafeteria in de tuin. Soms betalende tentoonstellingen in de oude ateliers van Scheffer. Tip: maak de wandeling van slechts een paar straten zoals Sand en Chopin deden op vrijdagavond. Tijdens de week is de poort van square d' Orléans open en ontdek je waar deze beroemdheden woonden.

Henk Wesseling, Scheffer, Renan, Psichari, Prometheus, 2017, 320 p.

Verwilderd

door Staf de Wilde

Is exhibitionisme gevaarlijk?

Niets is zo delicaat als een seksueel onderwerp benaderen, zeker als er kinderen bij betrokken zijn. De ratio wordt vaak aangetast door de emotie, meer bepaald de angst en de walging. Meer concreet heb ik het nu over die burgemeester van Ham, hij verklaarde spontaan dat hij wel ergere dingen kent dan een confrontatie met een exhibitionist.

Gevolg: storm van verontwaardiging, experts werden erbij gehaald die verklaarden dat de ervaring weldegelijk traumatiserend kan zijn. Ik ben niet helemaal overtuigd.

En ik maak een onderscheid tussen het louter vertonen en de openbare masturbatie. Wanneer het vertonen van een geslachtsdeel een schok teweeg bent dan is er volgens mij een tekort in de opvoeding. Ik ben namelijk van mening dat kinderen bijvoorbeeld in de badkamer hun ouders naakt moeten hebben gezien. Masturbatie kan bevreemdend of vies overkomen: in die gevallen kan ik begrijpen dat een kind dit gedrag niet kan plaatsen. Mijn vraag is echter of dit noodzakelijkerwijze moet leiden tot een trauma: het kan toch net zo goed gebeuren dat de nieuwsgierigheid wordt opgewekt.

Om even persoonlijk te worden: in onze buurt in de jaren 1960 ongeveer was het exhibitionisme schering en inslag. Ik heb meer dan één volwassen penis in erectie gezien en minstens één masturbatie bijgewoond: ik vond dat toen curieus en heb met uiterste belangstelling toegekeken.

Slechts één keer ben ik samen met een groepje buurjongens en –meisjes geconfronteerd geweest met een vreemdeling die zijn ding vertoonde en daarbij riep: 'zoiets hebt gij nog niet, hé, laat dat van u eens zien...' Wij zijn weggelopen, er is een juridische zaak van gekomen, maar bij mijn weten is niemand van ons echt getraumatiseerd. We vonden het vies en ongepast, dat wel.

Ik maak een fundamenteel onderscheid tussen aanrakingen of pogingen daartoe en het loutere vertonen: de aanraking kan een schending zijn van de persoonlijke integriteit en moet daarom bestraft worden, het vertonen is een bizar gedrag en volgens Freud een vorm van regressie. Dit wil zeggen dat de exhibitionist vastzit aan een gedrag uit zijn vroege kindertijd toen het kind zichzelf zonder problemen ontblootte. Of nieuwsgierig was naar het orgaan van een ander kind. Op zich weinig aan de hand dus, je kan enkel zeggen dat de exhibitionist niet volgroeid is.

Ik herhaal: het mag niet tot aanraking komen of pogingen daartoe, dat gedrag kan inderdaad als een bedreiging worden ervaren. Doch een kind of volwassene (zie de tv-beelden) die getraumatiseerd wordt door de loutere vertoning die is naar mijn aanvoelen niet goed opgevoed. Naaktheid mag volgens mij geen schokkende ervaring zijn. Eraan voorbij lopen lijkt me de beste reactie.

Waarheid & herinnering

door Johan Debruyne

Thelma en Louise

Lang geleden zat ik aan een lange tafel. Een communiefeest bij verre burens. Het was druk in het kleine huis. Omdat voor haar toen al twee mensen als een groep aanvoelden, was L. wijselijk thuisgebleven. In het overvol interieur zag ik toch meteen een kleine vogelkooi. Er was ook een cavia-biotoopje. Ik dacht meteen: zo'n gedruis is nefast voor beestjes. Ik dacht aan onze poezen. Hoe die al de vlucht nemen voor een enkele, stille gast. Ik kreeg een glas aangeboden en koutte met onbekenden.

Er was een druilerige ochtend aan voorafgegaan, maar plots klaarde de hemel op en verkaste de luidruchtige meute naar een groot terras, palend aan een verrassend diepe tuin. In het gras werd gevoetbald (een kleine houten doelmond maakte dit duidelijk en naarmate de middag vorderde, zouden almaar zatter wordende grote mensen in de buurt van een houten rechthoek hun voetbal(on)kunde demonstrenen). Je kon er ook basketbal spelen (een korf, bevestigd aan de achtergevel van de burens liet hier geen twijfel over). Een oude, obese bulldog lag te midden van gehavende tenniserackets naar adem te happen. De paaskuikens waren kippen geworden. Ze liepen vrijelijk, maar behoorlijk doelloos en onrustig rond. Her en der lagen ballen.

Omdat ik na amper twee glazen alcohol de leukste van de meute ben en heel wat rotzooi vergeet, en na een derde compleet loss, hield ik het bij "verblijd" en zat ik behoorlijk scherp te observeren. Ik keek hoe mensen met elkaar, met de dieren en met de dingen omgingen. Als dierenvriend was ik op dat soort reünies al altijd alert, al was het maar om de aanwezige dieren - die de meeste mensen nog altijd als inwisselbaar speelgoed aanzien - van mogelijk onheil te vrijwaren.

Op zeker ogenblik is de zich stierlijk vervelende, gevierde kornuit nog in z'n eentje een balletje aan het trappen. Wat moet een kind immers met al die grote, half en geheel zatte mensen? Ik speel even met hem mee, maar gooi me na een klein kwartier uitgeput op mijn stoel. De verveling bij de jongen culmineert. Terwijl mijn tafelgenoten verder vallen, volg ik zijn doen en laten, nog twijfelend of hij enig voetbaltalent heeft. Het dringt snel tot me door dat hij de bal met regelmaat

richting kippen trapt. Zij zijn een mikpunt. Hij wil ze raken. En dus pijn doen. Ik moet denken aan Wislawa en haar fameuze Bijdrage tot de Statistieken. Ikzelf, een watje, zou - op die leeftijd en onder die omstandigheden - naar de winkelhaak hebben gemikt, of naar de lat, of mijn verveling op trillende netten hebben uitgewerkt. Helaas, de kippen moesten het vergelden. Meteen na het dessert bedacht ik een uitvlucht en verliet het feest, te laf om een opmerking te maken.

Sindsdien zijn feesten minder nog dan ooit aan mij besteed. Ik moest er onlangs opnieuw aan denken, tijdens een van de tentoonstellingen die ik dit jaar bezocht: *The Beauty of the Beast*.

Ik was er als de... kippen bij. Al op de vernissage, dus. Ik zag levende varkens (de resultaten van een kweekprogramma van kunstenaar Koen Vanmechelen), schapen-met-stamboom en de gasten werden verwelkomd door een immense wolf en een impressionante uil. De eerste maande tot voorzichtigheid aan; de tweede nodigde je uit om je een wijle in zijn schoot te nestelen. Voor deze laatste twee kunstwerken tekenden Stief Desmet en Johan Creten. Een en ander speelde en speelt zich af op en rond het Kasteel d'Ursel (Hingene). Achter het kasteel zet de ingetogen (het gebouw heeft iets huiselijks) rust zich voort in het rimpelloos oppervlak van een vierkante vijver, waarachter twee reuzenhonden van Sweetlove de wacht houden. Roze en rood. Een verrassend duet. Hoe enig mooi lelijk kan zijn.

Wat er van tientallen kunstenaars geëxposeerd wordt, is van hoog niveau. De tentoonstelling loopt in samenwerking met het voor vele jaren in stellages gekooide KMSK Antwerpen, waardoor ook van oudere werken met dieren als protagonisten kan worden genoten. De vindingrijkheid, de verscheidenheid en de enscenering zijn verbluffend. Mijn liefde voor dieren wordt ruimschoots gevoed. Een roedel honden vind ik te eng behuisd. Voorts niets op aan te merken.

Wanneer we aan het slot van een lange avond met ijsjes worden verwend terwijl we bij de vijver staan te praten, vraagt iemand wat me het meest heeft getroffen. Ik had ontzettend veel knap werk gezien, maar bij een enkel moest ik bijna letterlijk naar adem happen: een foto (op dibond) van Henk van Rensbergen. Een monumentaal ding. Een verlaten huis, oud behang met een diepe scheur, twee openstaande bruine deurtjes en voorts onpeilbare stilte. Twee kippen zoeken er zich een weg. Vriendinnen, zo zou later blijken, luisterend naar de namen Thelma en Louise. Een verwijzing ook naar een bekroonde

misdaadfilm uit 1991, "een feministische roadmovie", zou ik - thuisgekomen - lezen.

Ik kwam de kamer binnen waar die foto hing en meteen had ik het gevoel dat er iets ingrijpends was gebeurd. Dat de mens compleet verdwenen was (wat me, vreemd genoeg misschien, enigszins opluchtte) en dat de twee kippen er het beste probeerden van te maken. Ogenschijnlijk rustig, gedecideerd, nieuwsgierig. Op overlevings-tocht. Sublieme foto. Ik bleef lang kijken. De stilte was oorverdovend. Het toeval wil dat twee maanden later van de hand van dezelfde kunstenaar, in hoofdzaak bekend als "urban photographer", een monografie (Lannoo) verschijnt: No Man's land. Het voorwoord is van de hand van de wereldvermaarde zoöloog Desmond Morris en voor de epiloog kroop auteur Peter Verhelst in de huid van de laatste nog levende homo sapiens.

Ik heb Morris' tekst twee keer gelezen. Dat er ten tijde van Christus 255 miljoen mensen op aarde leefden, tijdens Morris' jeugd al zo'n goeie twee miljard en vandaag, ondanks ontelbare oorlogen, epidemieën en andere wantoestanden, maar liefst 7,5 miljard. De aarde kan dit niet aan en Morris legt uit waarom. Koop het boek, geniet en huiver. Van de schoonheid van de natuur, die opnieuw ongeremd zijn plaats inneemt, en leer wat voor dieren de ramp zullen overleven. Flora en fauna zullen er wel bij varen. Ik denk aan de klimop in mijn eigen tuin: nauwelijks in te tomen.

Van Rensbergen moet hebben gedacht: als ik nu eens alleen de dieren een plaats geef in mijn compleet verloederde en verlaten locaties. Pas dan begon de tweede fase van het monnikenwerk: het inpassen van de dieren. Meesterlijk digitaal werk. Een boek vol verrassingen en vaak spectaculair, terwijl ik eigenlijk nog het meeste hou van de kleinere dieren die hij, zoals alle andere, schitterend heeft neergezet in zijn unieke biotopen. En laat Thelma & Louise mijn lievelingsfoto zijn. Twee vriendinnen, dat zie je zo.

Zeg, dierenvriend, zegt mijn Binnenstem (heb net Van Dis' nieuwste gelezen): je zo dierbare honden en katten, hoe gaan die het redden? De hond wordt kattiger (wolf, dus weer) en de katten groter. En ook voor minder aaibare beesten wordt het een reuzentijd: ratten, muisen, vleermuisen...

22 juli 2017

Beleefd

door Bart Madou

Uitstap Dordrecht (19-8-2017)

Een rondje Dordt. Je komt nog maar de stad binnen en daar zie je de bordjes al: rondje Dordt, daarheen...

Een stevig rondje is het geworden, daar zorgde in de eerste plaats onze gids Robert voor, die ons in gestrekte pas langs de mooiste gevels en het vele water leidde en hier en daar bij een hofje, een kerk, een poort bleef stilstaan. Een beetje achtergrond, wat geschiedenis: deze trip was uitstekend voorbereid. Dreigende wolken op de heenreis, stralend blauwe lucht in Dordrecht, waar het overigens heel kalm bleek te zijn. Door de vakantie, beweerde een bewoner. Leuke bezienswaardigheden: preutse Bijbelse en grappige opschriften, een oude sleepboot, een ophaalbrug, een ouderwetse waterkraan, een giraf in brons en zeker de Grote Kerk... En dan met de waterbus naar Zwijndrecht waar een onverwacht bijzonder gesmaakt driegangenu op ons wachtte.

In de namiddag kon het wat rustiger, en dus slenterden we langs de Dordrechtse binnenwateren – het leken wel de Brugse reien, maar dan zonder leuning of boordsteen! – en passeerden voorbij het stadhuis om ten slotte in het Dordrechts museum te belanden. Daar konden we genieten van a) een mooie tentoonstelling met werk van Aert Schouman (1710-1792) – allemaal vogels – en b) een Belgisch biertje op het terras. Dan zeer moe en nog meer tevreden huiswaarts of nee, nog een stop in Sint-Niklaas voor een Griekse maaltijd.

Sint-Amands aan de Schelde en Hingene (6-8-2017)

Blauwe lucht en Het Beleefde Genot, het hoort blijkbaar bij elkaar en geef toe: een zonovergoten Sint-Amands, dat is een ommetje waard. Eerst even verwijlen bij het graf van Emile Verhaeren, waar wij luissterden naar zijn 'Veerman'. Daarna een bezoek aan het Verhaerenmuseum met een uitstekende en gevatte gids. Zo werd het middag en konden wij aanschuiven aan de tafels van De Veerman.

In de namiddag ging het richting Hingene, waar in het kasteel d'Ursel een mooi uitgebalanceerde tentoonstelling te zien was: The beauty of the Beast. Oude meesters naast hedendaagse kunstenaars, de beestjes meestal netjes bij hun soortgenoten: honden bij honden, katten bij katten, vogels bij vogels, paarden bij paarden en ergens middenin het bij groot en klein wellicht meest gesmaakte werk: een groepje schapen van de Franse kunstenaar Jean-Luc Cornec, helemaal gemaakt van telefoons, telefoonsnoeren en telefoonhoorns. Tot slot de dag nog eens doorspoelen op een naburig terras en dan naar huis.

Chapeau!

door Marie-Rose D'haese

Antonio Muños Molina De nacht der tijden (La noche de los tiempos 2009)

" Het is Judith die wakker blijft, die over hem waakt, nu hij aandachtiger en kwetsbaarder geworden is, nadat hij bijna vermoord was, zonder dat zij het wist: ik zie haar van opzij, scherper naarmate het lichter wordt, achterovergeleund tegen het hoofdeinde van het bed, nu onrustig, bang, verlangend, ongeduldig, vastbesloten, zo helder alsof ze nooit zou hoeven slapen, luisterend naar de goederentreinen, de ademhaling van de man naast haar, de wind in de bomen, de roep van een vogel, en met haar wakkere aandacht merkt ze de eerste tekenen op van het aanbreeken van de dag, het eerste grijze licht van haar eerste reisdag, van een morgen waarvan ze nog niet weet wat die brengen zal en waarvan ik me nog geen voorstelling kan van maken, haar toekomst die onbekend is en opgaat in de grote nacht der tijden."

" Het is Judith die wakker blijft, die over hem waakt, nu hij aandachtiger en kwetsbaarder geworden is, nadat hij bijna vermoord was, zonder dat zij het wist: ik zie haar van opzij, scherper naarmate het lichter wordt, achterovergeleund tegen het hoofdeinde van het bed, nu onrustig, bang, verlangend, ongeduldig, vastbesloten, zo helder alsof ze nooit zou hoeven slapen, luisterend naar de goederentreinen, de ademhaling van de man naast haar, de wind in de bomen, de roep van een vogel, en met haar wakkere aandacht merkt ze de eerste tekenen op van het aanbreeken van de dag, het eerste grijze licht van haar eerste reisdag, van een morgen waarvan ze nog niet weet wat die brengen zal en waarvan ik me nog geen voorstelling kan van maken, haar toekomst die onbekend is en opgaat in de grote nacht der tijden."

De dingen, de mensen, verdwijnen in de nacht, in de mist der tijden, in de vergetelheid.

Het is de laatste zin van dit monumentale boek en een goed voorbeeld van de brede stijl van de schrijver.

Antonio Muñoz Molina (1956) studeerde journalistiek in Madrid en kunstgeschiedenis in Granada. Hij is een van de meest toonaangevende hedendaagse Spaanse schrijvers. Hij ontving belangrijke literaire prijzen en zijn oeuvre wordt wereldwijd geprezen om zijn stilistische kwaliteit. Bij Uitgeverij De Geus verscheen al een aantal boeken van deze schrijver, o.a. Zonder Blanca, een werk dat in de media wordt gezien als een voorafje op De nacht der tijden. Dit laatste boek verscheen bij De Geus in 2011, in een vertaling van Tineke Hillegers-Zijlmans en Frieda Kleinjan-van Braam. (Recensies.infonu.nl)

De nacht der tijden is weer eens een dikke klepper: 730 pagina's is inderdaad niet niks.

Altijd weer vind je wel een recensent (zoals op de site hierboven aangegeven) die van mening is dat het met 200 minder "misschien wel beter" was geweest.

Dan moet ik altijd denken aan de opmerking van keizer Jozef II aan het adres van Mozart in Amadeus, de fenomenale film van Milos Forman, "Too many, notes, Mozart, too many notes!" Waarop Wolfgang dan vraagt: 'Maar welke dan, majesteit?'

Je moet toch van goeden huize zijn om je lezer 700 bladzijden lang geboeid te houden, vooral als die het hoofdpersonage niet zo sympathiek vindt.

Deze hoofdpersoon heet Ignacio Abel, hij is architect, hij is ruim boven zijn stand getrouwd en heeft twee jonge kinderen.

Molina zou hem gemodelleerd hebben naar de Spaanse dichter Pedro Salinas (1891-1951), die in de zomer van 1936 naar de VS reisde om er tijdelijk te doceren aan een universiteit. Hij zou er ook zijn minnares Katherine Reding opzoeken, mooie verzen voor haar schrijven en nooit meer naar Spanje terugkeren. (Jan Stevens in Knack)

Op de eerste pagina van het boek stapt Abel op de trein in Pennsylvania, het is eind oktober 1936. Hij is op weg naar een kleine plaats, Rhineberg, waar hij een grote bouwopdracht heeft gekregen en zo kon weggaan uit Spanje.

Op de laatste pagina's zal hij daar het onverwachte, maar vurig gewenste bezoek krijgen van zijn minnares Judith Biely.

Het hele boek daartussen bestaat uit herinneringen aan Abels leven in Spanje in de jaren voorafgaand aan de Burgeroorlog en gedurende het turbulente jaar 1936.

Molina laat het verhaal voorafgaan door een uitspraak van Manuel Azaña, die van 1931 tot 1933 premier was van de Spaanse Republiek en president van 1936 tot 1939.

We hebben het dus over Madrid zoals het was vlak voor de Burgeroorlog, de tijd van kunstenaars en intellectuelen zoals bijvoorbeeld Pablo Picasso, Buñuel en García Lorca. Het was ook de tijd dat Spanje nog erg achterliep in vergelijking met andere Europese landen. Vlak buiten Madrid woonden analfabeten nog in een soort holwoningen, te midden van hun schamele vee en in grote armoede. Dit in schrille tegenstelling tot de gegoede burgerij, waartoe ook Ignacio behoort dankzij zijn studie en zijn huwelijk met Adela. (recensies.infonu.nl)

Ik kon mij moeilijk vinden in dit personage, omdat Abel zich gedraagt als een lafaard tegenover zijn vrouw en kinderen en als een eeuwige twijfelaar en defaitist ten aanzien van de politieke situatie in zijn land. (Hij belooft zijn kinderen dat hij hen zal meenemen naar NY en muist er vervolgens alleen vanonder: *"Zijn zoon zat hem met grote ogen aan te kijken, alsof hij in zijn hoofd kon kijken en het bedrog raadde, alsof hij al wist dat hij de volgende middag alleen terug zou gaan naar Madrid, en dat hij als hij naar Amerika ging hen ook niet zou meenemen."* p. 173)

De figuur van zijn minnares Judith is veel krachtiger en eerlijker, moediger ook: als ze te weten komt dat Abels vrouw een zelfmoordpoging heeft ondernomen uit wanhoop over hun affaire, maakt ze hem, maar ook zichzelf ernstige verwijten, ze neemt afscheid van hem en draagt hem op zich te bekommeren om zijn vrouw, Adela.

" De hardop uitgesproken naam onderstreepte dat ze niet meer konden doen alsof die niet bestond. Hij zag Judith weggaan, haar rug kaarsrecht , de jurk die haar slanke figuur omsloot en waarvan de rok onder haar knieën iets wijder uitliep, haar hoofd gebogen, de hakken van haar wit-zwarte schoenen die klikten op de houten vloer van het vuile café: hij zag niet haar trillende kin, noch haar hand die het haar uit haar gezicht streek, de vochtige ogen, die pijn deden op straat, na zoveel schemerdonker, door het felle licht van de zomerochtend, zo dicht bij het rampzalige einde, denkt hij nu, in de trein, stroomopwaarts langs de Hudson, zijn gezicht tegen het trillende glas van het raam, zo onvermijdelijk , zo zonder dat een van hen beiden wist dat dat wrange afscheid zonder plichtplegingen het laatste zou zijn. (p. 407)

Zelfs sommige nevenpersonages, zoals een andere vluchteling in het verhaal, prof. Rossman, lagen mij nauwer aan het hart.

Hij is een van de figuren aan de hand waarvan Molina de wreedheid van de Spaanse Franquisten beschrijft, eigenlijk nooit expliciet, maar altijd zijdelings, of gezien door de ogen van een dochter, een collega, een buitenstaander.

Schrijnend en spannend, hoewel je toch al weet dat het slecht zal aflopen, is de zoektocht van Abel naar deze Rossman doorheen Madrid. Als hij hem uiteindelijk vindt in een mortuarium zegt de summier beschrijving van het dode lichaam alles over het trieste einde van deze banneling:

"Op de tafel van het mortuarium had professor Rossman zijn bril niet op, maar droeg hij wel een van zijn vilten pantoffels, met een elastiekje vastgebonden over de wreef van zijn rechtersoet. Hij had een oog open en het andere bijna dicht, zijn gezicht was naar opzij gekeerd, zijn bovenlip opgetrokken, waardoor het tandvlees met een paar ongelijke tanden zichtbaar was, met een uitdrukking als van een bevroren lach of van verbazing. De honger en de uitputting, de toenemende onwezenlijkheid van alles, brachten Ignacio Abel in een toestand waarin hij het gevoel had dat hij slaapwandelde." (p.598)

Molina hanteert bij het vertellen van zijn verhaal verschuivende perspectieven, flashbacks, maar ook merkwaardige flashforwards, die ik erg knap vond en waarvan u in het begincitaat al een voorproefje hebt gelezen.

Zonder te vertellen wat er eigenlijk zal gebeuren, wordt er een blik in de toekomst geworpen: zo zou het kunnen zijn.

Deze vertelstijl maakt het verhaal complex en gelaagd. Je ziet bv. dezelfde gebeurtenis door de ogen van verschillende personages. Dit getuigt van een groot inlevingsvermogen van de auteur in al zijn romanfiguren, daar waar je vaak de geschiedenis verteld krijgt vanuit één hoofdpersoon, waarvoor je dan al dan niet sympathie ontwikkelt.

Hier krijg je een veel bredere kijk. Molina / de alwetende verteller lijkt de gebeurtenissen te beschrijven vanuit het standpunt van Ignacio Abel: hij begint in Madrid in de jaren 30, hij heeft het over Abels buitenechtelijke relatie met een Amerikaanse, gescheiden vrouw: Judith Biely; hij neemt een bouwopdracht aan in de VS om aan de miserie in Spanje te ontkomen en vlucht daar alleen naartoe terwijl hij zijn vrouw en kinderen achterlaat. Hij overdenkt de feiten van de laatste maanden in zijn treinreis op weg naar zijn bestemming.

Maar daar bijzonder knap doorheen gewoven, krijgen we de kijk op diezelfde gebeurtenissen door de ogen van de echtgenote, de minnares, ja, zelfs van de kinderen van Abel.

Bovendien is er reeds in de tweede zin een ongedefinieerde ik (dezelfde als in het eerste citaat):

"Midden in de drukte van Pennsylvania Station is Ignacio Abel blijven staan toen hij hoorde dat iemand zijn naam riep. Ik zie hem eerst

vanuit de verte, tussen de mensen... **Ik** zag hem steeds duidelijker.....
ik heb hem opgemerkt...") (p. 9)

Ik kijk de zakken van Ignacio Abel na (p. 125)

Ik zie haar nu scherper... **ik** zie haar stralende verwachtingsvolle gezicht... (136)

Hij doet dit op verschillende plaatsen in het boek, steeds is het verrassend en doet het nadenken.

Het laat de lezer zich als het ware identificeren met de schrijver, alsof hij er zelf bij staat en de dingen meemaakt.

Het heeft dus geen vervreemdend effect, eerder het tegenovergestelde.

Door deze manier van werken realiseren we ons ook steeds duidelijker dat het hier gaat over herinneringen, gedachten en interpretaties van het hoofdpersonage. Op ingenieuze wijze vertelt Molina dan aan de hand van de nevenfiguren wat er "werkelijk" is gebeurd; We hebben elk onze eigen waarheid.

De roman is doordrongen van een grote melancholie, een groot gevoel van verlies.

Hij is nergens sentimenteel, maar doordat de schrijver heel diep op de dingen ingaat en de zaak vanuit vele perspectieven bekijkt, gaat hij onder je huid zitten.

Ik wil eindigen met een seksscène:

"De lippen van Judith die zich net hebben bewogen om zijn naam te zeggen, strelen nu over zijn wang en zijn hals en haar hand die de zijne had vastgepakt, leidt hem nu over haar buik naar beneden, sporen voelend van koud geworden vocht en laat hem rusten en duwt hem dan een beetje verder als ze haar dijen iets uit elkaar doet, haar wijsvinger om zijn middenvinger, het topje nu nat dringt heel voorzichtig dieper naar binnen, net zo behoedzaam als haar andere hand bij hem zoekt, herkent, met kracht knijpt, opnieuw verlangend, wat hem ondanks zijn uitputting doet herleven met een intensiteit die grenst aan fysieke pijn en bezwijming; opnieuw klampen ze zich krampachtig aan elkaar vast, Judith zo open omklemt hem met haar benen en duwt haar hielen in zijn rug alsof ze op het punt stond uit elkaar gescheurd te worden om hem nog dieper in zich te laten doordringen, waarbij ze een hand voor zijn mond houdt die kreunt boven haar gezicht en dingen in zijn oor zegt, zoete obscene woorden in het Spaans en in het Engels, die ze elkaar hebben geleerd en pas nu weer in elkaars oor fluisteren, terwijl Judith de tijd versnelt of rekt tot een extreme traagheid en haar kaken bij het inademen van lucht dat eigenaardige geluid maken van doffe stoten, haar strakke, elastische lichaam glimt in het donker van het zweet, terwijl zijn schaduw boven

haar zo groot wordt als een reusachtige bochel en hij woest door zijn neusgaten ademt, als het gegrom van een uitgeput dier, dan gesloopt, niet meteen, maar langzaam, naast haar ineenstort, bijna flauwvalt en haar oogleden kust, haar slapen, haar jukbeenderen, haar lippen.” (p.721-22)

Ja, dit is een eenentwintigste-eeuwse literaire prestatie waarvoor ik mijn hoed afdoe.

Te beleven

door Bart Madou

Prachtige geloofsverhalen en muziek in 'Erbarme Dich'

De documentaire (hoewel deze film die aanduiding ontstijgt) is een meesterlijk in elkaar gestoken vlechtwerk van persoonlijke 'lijdensverhalen', prachtig uitgevoerde muziek van de Matthaüs Passion en verbeelding tegen het decor van een lege, rauwe, betonnen kerk waar vroeger de Vluchtkerk nog was gevestigd.

Vrijdag 29 september om 20 u., St. Martinuskerk Loppem i.s.m. Pastorale Eenheid Tabor Zedelgem

Wat weet ik over Michel de Montaigne?

Vaak wordt Montaigne beschouwd als de eerste moderne mens. Veel kunnen wij van hem leren uit zijn 'Essays', al schreef Montaigne deze niet voor het nageslacht maar voor zichzelf, om greep te krijgen op zichzelf. Zijn 'Essays' behoren echter tot de boeiendste filosofische teksten ooit.

Professor Alexander Roose van UGent komt getuigen over deze rusteloze persoonlijkheid.

Zondag 8 oktober om 11 u., Gemeentehuis Loppem

Pierre Michon, een ontdekking

Pierre Michon debuteerde in 1945 met 'Vies minuscules' (Roemloze levens). Meteen werd dit werkje gerekend tot de 100 belangrijkste boeken in de Franse literatuur. En met reden! Alle personages zijn eenvoudige mensen, maar allen bezield door iets groters. Zij leven en sterven echter zonder enig opzien te baren, maar Pierre Michon ver-

telt hun geschiedenis zo meesterlijk dat zij worden behoed voor vergetelheid. Onze spreker Rokus Hofstede vertaalde al verschillende boeken van Pierre Michon. Voor de vertaling van Roemloze levens werd hij alom geprezen.

Zondag 29 oktober om 11 u., Gemeentehuis Loppem

Rainer Maria Rilke, de godenzoon

Rainer Maria Rilke is ongetwijfeld de dichter *par excellence*. Hij was tijdens zijn leven de meest geheimzinnige kunstenaar van zijn tijd: altijd onderweg, zonder te weten waarheen, zonder beroep. Hij wou de absolute kunstenaar worden en hij is het geworden.

Professor Bert Karel Schreurs van de KU Leuven laat ons kennis maken met Rilke, de raadselachtige, de poseur, de mysticus, de dichter van onnavolgbare sonnetten, de laatste grote Europese briefschrijver.

Zondag 19 november om 11 u., Gemeentehuis Loppem

Rilke en Worpswede

In 1898 ontmoette Rilke de kunstschilder Heinrich Vogeler, die hem uitnodigde naar zijn woning in Worpswede waar Rilke in 1900 voor het eerst arriveerde. De ontmoeting met de schilders van de kunstenaarskolonie daar zou van beslissende invloed zijn op zijn leven. Hij ontmoette er vooreerst Clara Westhoff met wie hij in het huwelijk zou treden, maar schreef er ook een ongemeen boeiende monografie over de plaatselijke kunstenaars.

Met Bart Madou gaan wij in Worpswede op zoek naar plaatsen die hun stempel op Rilkes leven hebben gedrukt.

Zondag 3 december om 11 u., Gemeentehuis Loppem

Gerhard Richter

Gerhard Richter (°1932, Dresden) wordt door velen beschouwd als een van de meest invloedrijke, nog actieve kunstenaars op dit moment en als een van de heruitvinders van de schilderkunst in de naoorlogse periode. Richter analyseerde de traditionele schilderkunstgenres (het stilleven, het portret, het landschap), de beeldtaal van de moderne schilderkunst (o.a. monochromie, abstractie, rasters) en de uitdagingen voor het medium in onze digitale cultuur. In dialoog met andere disciplines zoals fotografie en beeldhouwkunst verruimde hij de schilderkunst.

Vanaf oktober loopt er in het S.M.A.K. een grote overzichtstentoonstelling van zijn werk. Met Het Beleefde Genot bezoeken wij deze

tentoonstelling onder leiding van een gids. Als toemaatje bezoeken wij vooraf de tentoonstelling 'Hello, Robot!' in het Designmuseum en wippen wij ook even binnen in De Krook.
Maximum aantal deelnemers: 20 – vooraf inschrijven noodzakelijk – meer info op onze website.

Zaterdag 9 december om 8.45 u., Station Brugge – 38 € (incl. musea, lunch, excl. transport)

Een selectieve zelfbiografie van Z tot A

door Bart Madou

Elk trimester een stukje eigen biografie. In elke aflevering staat er één (ding)woord centraal, een woord dat mij ooit dierbaar was. Maar ook telkens de naam van drie kunstenaars: een auteur, een componist en een beeldend kunstenaar. Verder bespreek ik nog een locatie die ik in het verleden gekoesterd heb. Allemaal volgens de letters van het alfabet, maar dan van Z tot A, ditmaal de E.

E

Erbarme dich

Erbarmen, een van de mooiste woorden die ik ken. Mooi van binnen, mooi van buiten, zo ervaar ik het. De buitenkant gehoekt tussen de scherpste van onze klinkers: e en a, een beetje zoals ervaring, al glijdt dit laatste woord hier enigszins weg door de langere a en de zingende ing. Maar de binnenkant van erbarmen dan: dat heeft zo iets van deernis, ook een mooi woord, mededogen (weer mooi en jammer genoeg wat in vergetelheid geraakt), barmhartigheid, genade – en ja, allemaal mooie woorden. Erbarmen, daarin zit armen die de krachteloze, de gekwetste mens kunnen omhullen, er is een grote verwantschap met mijn T-woord: tendresse.

Maar erbarmen is in zijn kernachtigheid iconisch geworden in Bachs 'Erbarme dich', uit de Mattheüspassie. Deze prachtige aria voor alt, waarbij de eerste viool met zijn vele 'seufzers' of zuchten, een ontroerende solo speelt.

„Erbarme dich, mein Gott um meiner Zähren willen, Schau hier, Herz und Auge weint vor dir bitterlich.“ (Erbarm u omwille van mijn tranen, mijn God, zie toch hart en ogen wenen bitter om u.)

Erbarme dich. Een sterke en diepgaande uitnodiging tot mededogen en barmhartigheid, zeker in onze huidige wereld (maar ook in Bachs wereld) en, laten we niet naïef zijn, ook in de komende tijden van wreedheid en ongrijpbaar geweld.

Kwamen ook in aanmerking: entropie, eros, expo 58

Eliot

De E-namen zijn dun gezaaid, ook in de andere disciplines, maar gelukkig werd in 1888 in Saint-Louis T.S. Eliot – Thomas Stearns Eliot om volledig te zijn – geboren. *The waste Land*, door Paul Claes als *Het barre land* vertaald, is ongetwijfeld een meesterwerk en toen ik dat voor het eerst las, zowat tien jaar geleden, was ik daar ook van overtuigd. De eerste vier regels zetten al de toon:

*April is the cruellest month, breeding
Lilacs out of the dead land, mixing
Memory and desire, stirring
Dull roots with spring rain.*

Bij Paul Claes wordt dit dan:

*April is de grimmigste maand, hij wekt
Seringen uit het dode land, vermengt
Herinnering en verlangen, port
Lome wortels op met lenteregen.*

Het is zeker niet mijn bedoeling om die vertaling aan te vechten, integendeel, alleen verlies je toch een beetje het effect van die zingende deelwoorden (breeding, mixing, stirring) die in vertaling meer staccato klinken en m.i. ook zo aanvoelen. Maar dat barre land heeft mij vooral geboeid door zijn ontelbare associaties, knipoogjes naar andere werken of gebeurtenissen. Al vanaf die grimmigste aprilmaand – want april (van aperire, openen) was bij de Romeinen de eerste lentemaand en gewijd aan Venus! Of de regel: 'Öd und leer das Meer' uit Wagners Tristan en Isolde of 'Weialala leiea, Wallala leialala', de vurige kreten van de Walküren. Waardoor je dus nooit Eliot zonder Wagner leest en nooit meer naar Tristan en Isolde luistert zonder Eliot. Het zijn zo van die plotselinge, onverwachte ontmoetingen met jezelf eigenlijk, niet dat ze meteen je leven gaan veranderen, maar die er toch kleur aan geven waar het anders grijs zou gebleven zijn. Paul Celan (ho, ho, we naderen de C!) spreekt ergens van 'im Ge-

heimnis der Begegnung, in het geheim van de ontmoeting. Voorwaar een geheim gebeuren tussen de tekst en mij. Kris Pint, die mij op deze uitspraak attent maakte in zijn voortreffelijk essay 'De wilde tuin van de verbeelding – zelfzorg als vrolijke wetenschap' heeft het over 'een onbekende weg, waarop wij onszelf desalniettemin tegenkomen'. *Il faut cultiver son jardin*, grapte (?) Voltaire. Wel begin met je tuin leeg te maken, begin met een bar land en laat je bevruchten door het geheim van een ontmoeting en een kosmos van mogelijkheden opent zich. Een *Vita nuova* (we naderen de D!)

Kwam ook in aanmerking: Eco

Elgar

Zelden heeft een muziekwerk op mij zo'n diepe indruk gemaakt als Edgar Elgars celloconcerto met Jacqueline Du Pré als soliste. Nu, ik geef toe, al lang voor haar vroege dood in 1987 – ze was toen al een viertal jaren inactief – was ik grote fan van Jackie, en dat voornamelijk door die onvergetelijke opname van het Elgarconcerto. Vandaag, zoveel jaren later, zou ik daar misschien een andere mening over hebben, maar toen – ook al omdat het een eerste kennismaking met dit werk was – was ik van bij de eerste wat geheimzinnige noten verkocht.

Het werk kwam in 1919 tot stand in een bittere vreedestijd, bitter want de gruwelen van de Eerste Wereldoorlog (Passendaele!) waren nog maar pas voorbij en wellicht nog niet echt doorgedrongen in de geesten van de mensen. De aanzet – een adagio – is bijzonder pakkend, ook het slot trouwens, eveneens een (kort) adagio. Ik zie nog altijd Jacqueline Du Pré voor mij, hoe zij in een filmpje, gezeten in een rolwagen, al helemaal verlamd, instructies geeft over het Elgarconcerto aan een jonge cellist en daarbij in haar onnavolgbaar optimisme nog kan grappen bij sommige passages. Kijk en luister naar Jacqueline Du Pré, je wordt telkens getroffen door haar aanstekelijke lach, maar niet zonder tranen in je ogen te krijgen.

Kwamen ook in aanmerking: Enescu, Eybler, Eisler

Ernst

Mijn eerste 'spreekbeurt' in het middelbaar ging over het surrealisme. Nee geen flitsende powerpointpresentaties in die tijd – het begin van de jaren '60, the roaring sixties – maar zo groot mogelijke foto's uit vooral Paris Match en andere magazines, waarmee je dan tussen de schoolbanken wandelde. Eigenaardig misschien, ik pakte niet zozeer

uit met Dalí, Delvaux of Magritte, maar vooral met Max Ernst. Om een of andere reden werkten zijn nachtmerrieachtige figuren toen sterk op mijn verbeelding in. Blijkbaar was ik meer gegrepen door wat ik hier gemakshalve het abstract surrealisme wil noemen dan de meer figuratieve varianten van hogergenoemde schilders. Nu, toegegeven, ook het werk van Salvador Dalí boeide mij, maar niet zozeer om het inhoudelijke maar eerder omwille van die meesterlijke techniek die deze

Spanjaard als niemand anders beheerste. Maar in alle ernst, het surrealisme van Ernst verviel niet zelden in een soort magisch realisme met een mysterieus kantje, ja zelfs een licht mystieke ondertoon. Vele jaren – decennia – later, werd die vroege gewaarwording nog eens bevestigd toen wij in 2013 met enkele leden van Het Beleefde Genot het Max Ernstmuseum te Brühl bezochten.

Kwam ook in aanmerking: Ensor

Echternach

Niet zozeer de stad of de fameuze springprocessie, maar het landschap even buiten Echternach, de wandeling in Klein Zwitserland en vooral de 'Wolfsschlucht' met zijn – voor een jongetje van tien – adembenemende rotsspleet waartussen je via een onregelmatige in stenen gehakte trap naar boven kon klauteren. Waw! Het maakte destijds zo'n indruk op mij dat ik er na het laatste examen in mijn eerste jaar te Leuven op mijn eentje met de fiets erop uitgetrokken ben om die fameuze 'Gorde du Loup' nogmaals aan te doen. Pure nostalgie. Net zoals die eerste keer, ben ik vanuit de Jeugdherberg in Echternach te voet vertrokken langs het (over)bewegwijzerd wandelpad. Echternach revisited. Begrijp me niet verkeerd: ik was niet omwille van die rotsspleet helemaal naar Luxemburg gefietst, nee, eigenlijk was mijn echte doel Aken, om er veel Kafka te kopen in zijn vadertaal, het Duits. Maar wat kwam ik nu als tienjarige doen in Echternach? Wel, dat was om te beginnen mijn eerste 'grote' buitenlandse reis. Dat zat zo. Ik was aangesloten bij het Sint-Arnoldusknapenkoor van de abdij te Steenbrugge (ik kon – en kan – wel niet zingen,

maar mijn jongste zus had mij dat indertijd gelapt) en de koorleider, pater Willibrord (zijn familienaam was Schets, altijd komisch gevonden) zorgde elk jaar voor een gratis tweedaagse reis naar een plaats over de Belgische grens: na Echternach ben ik op die manier nog terecht gekomen in Maria Laach, Reims... We reisden met twee bussen, één voor de zangertjes en één voor de ouders of familie, want die mochten – tegen betaling weliswaar – ook mee. De volwassenen overnachtten dan in een heus hotel, wij moesten genoegen nemen met een jeugdherberg of een of ander klooster. Nog onlangs kreeg ik een groepsfoto in handen aan die Wolfsschlucht. Helemaal verdoken in die massa kon ik nog mijn ouders zaliger terugvinden, zelf zat ik in korte broek op de eerste rij.

Kwamen ook in aanmerking: Edinburgh, Eisenach

Volgende aflevering: D

Het favoriete boek

Tuinier Robert Crombez op zoek naar de vrijheid

Voltaire De Almachtige, Een leven lang op zoek naar vrijheid

Een biografie geschreven door Roger Pearson en gepubliceerd bij De Bezige Bij. Een heerlijk boek om te lezen! Zoals Peter Conrad in The Observer over het boek schreef: 'Prachtig, scherp en geestig.' Net als overspel en geld verdienen, beide speciale liefhebberijen van Voltaire, biedt Pearsons boek plezier voor volwassenen... Het boek is dan ook een ideale gelegenheid om nog eens zijn bewogen leven te vertellen, dit vond plaats in de laatste dagen van het Ancien Régime, net voor de Franse Revolutie. Voltaire werd 84 jaar en liet een immens oeuvre na. François-Marie Arouet werd geboren in 1694, als zoon van François Arouet en de adellijke Marguerite Daumard. Zijn vader was als notaris gevestigd in Parijs. Van bij zijn geboorte was er controverse: gezien François-Marie een onwettig kind was, heeft zijn vader lang gewacht, vooraleer hem als zijn kind te erkennen. Vergeten wij niet, dat in die tijd één kind op twee stierf in het eerste levensjaar: zijn ouders lieten hem pas dopen, nadat hij negen maand oud was. Waarschijnlijk was zijn natuurlijke vader chevalier Guérin de Rochebrune. Hij heeft altijd de eer van zijn moeder verdedigd, omdat deze laatste meneer een man was met "humor en intelligentie", wat volgens Vol-

taire niet kon gezegd worden van zijn wettelijke vader, die hij een zeer middelmatig man vond.

De jonge Arouet ging vanaf 1704 naar het Jezuïetencollege Louis-le-Grand: een opvoeding aldaar werd gezien als een garantie voor later succes. De meest briljante geesten van die tijd liepen er school en de Jezuïeten hadden zo'n 700 scholen in de volledige toenmalige wereld. Tien procent van zijn klasgenoten kwam uit een ander land! Tijdens de laatste twee jaar van zijn opvoeding lag de nadruk sterk op de

klassieke literatuur en dichtkunst. Hij leerde verzen schrijven en zijn belangstelling voor het theater kwam naar voor. Zijn eindexamen heeft hij nooit afgelegd: hij veinsde hoofdpijn en liet zijn vader een ziektebriefje invullen. Door zijn vader van school gehaald, moest hij rechten studeren, wat niet naar zijn zin was. Hij wilde het liefst, zo vlug mogelijk naam maken in de literaire wereld. Gedurende het Regentschap (na de dood van Lodewijk XIV in 1715) werd Frankrijk overspoeld door satire. Daar voelde de jonge Arouet zich thuis in: hij publiceerde (anoniem) vlijmscherpe

kritieken op de Regent; helaas hield men hem in het oog en het gevolg was een "lettre de cachet", wat hem een jaar in de Bastille deed belanden. Daar had hij alle tijd om zijn eerste theaterstukken uit te werken en ook tal van gedichten te schrijven. Toen hij vrij kwam, nam hij de naam "Voltaire" aan. Zijn eerste tragedie Oedipe, werd een succes. Na het overlijden van zijn vader kwam zijn erfenis hem toe en door enkele goed afgelopen speculatieve transacties, was zijn fortuin aanzienlijk aangegroeid. Zijn leven neemt een onverwachte wending, als een ruzie met de edele familie Rohan hem terug in de Bastille doet belanden. Hooggeplaatste vrienden helpen hem eruit, maar op voorwaarde dat hij het land verlaat. Bij het verlaten van de

gevangenis voor de tweede keer verklaart hij de oorlog aan de autocratie. Hij verblijft in Londen, waar hij zijn *La Henriade* publiceert. Ook schrijft hij nog *Histoire de Charles XII*. Terug in Frankrijk wordt zijn publicatie *Lettres Anglaises* verboden en zoekt hij onderdak in Cirey (Champagne), bij zijn vriendin Emilie du Châtelet. Deze dame heeft een grote intellectuele nieuwsgierigheid en zijn liaison, die vijftien jaar duurde, laat hem toe de fysica en de chemie te bestuderen. Bij haar overlijden in 1749 besluit hij niet naar Parijs terug te keren, maar uit te wijken naar Potsdam. Zijn jarenlange correspondentie met Frederik II, zorgt ervoor dat hij in Pruisen welkom is. In Potsdam begint Voltaire aan zijn *Dictionnaire Philosophique*, die hij pas in 1746 zal voltooien. Na het enthousiasme van de eerste dagen, verzuurt de relatie met de koning van Pruisen en in 1753 verlaat Voltaire het koninkrijk. Het conflict had zijn faam zeker niet aangetast. In brieven had Frederik II ondertussen verklaard: "J'aurai besoin de Voltaire encore un an, au plus... ; on presse l'orange et on jette l'écorce". Bij zijn terugkeer in Frankrijk stelde zich voor hem een groot probleem: waar zou hij een veilige thuis vinden, waar hij beschermd was tegen alle groten van de wereld en tegen de kerk, die hij reeds aangevallen had? Parijs was zeker te gevaarlijk. Zwitserland was in die tijd het asiel voor alle achtervolgde Europeanen. Voltaire kocht zich eigendommen in Romaans Zwitserland. Het viel hem wel vlug op dat het religieuze fanatisme in Genève en Lausanne in niets moest onderdoen voor dat van Parijs. Hij besloot uiteindelijk zich in Ferney te vestigen: dat was in Frankrijk gelegen en zeer dicht bij de Zwitserse grens. Hij leefde daar als een "grand seigneur" en vanaf dat ogenblik spreekt men over Voltaire als "Le patriarche de Ferney". Voltaire was op het kasteel van Ferney omringd door een ware hofhouding. En het hele "verlichte" Europa kwam er op bezoek. Het domein was van 1760 tot 1778 een echt internationaal cultureel centrum. Gedurende zijn verblijf in Ferney werd Voltaire "Het Geweten van Europa". Hij zette al zijn krachten in voor de strijd tegen onverdraagzaamheid en onmenselijkheid. Hij stond iedereen bij, die door de onrechtvaardigheid van de rechtbanken hulp nodig had. In 1759 publiceerde hij nog een meesterwerk *Candide*. Men leze nog maar eens het prachtige derde hoofdstuk, om zich daarvan te overtuigen! Men associeert Voltaire steeds met religieus scepticisme en met satire op de godsdiensten. Toch liggen de zaken niet zo eenvoudig: hij was wel tegen alle dog-

ma's, maar zeker geen atheïst. Zijn houding tegenover het bovennatuurlijke, was zeker niet alleen negatief. In 1778 reisde hij naar Parijs, waar hem een ware triomf wachtte bij de vertoning van een van zijn theaterstukken. De vermoeidheid werd de oude man echter te veel: hij werd ziek en stierf enkele weken later.

Roger Pearson, Voltaire, De almachtige, De Bezige Bij, 510 p., 2006

LEESGROEP 2017-2018

door Petra Daelman

DE LEESGROEP
Openbare Biblio-
theek
Zedelgem

20 en 23/10/2017: Judas door Amos Oz

De nieuwe grote roman van Amos Oz (1939) is het verhaal van een oponthoud in 1959. Nadat zijn geliefde hem heeft verraden, zijn financiële ondersteuning van zijn ouders is beëindigd en hij vastgelopen is in zijn studie, reageert de 25-jarige idealistische Sjmoeël Asj op een annonce. In een eigenaardig huis in Jeruzalem (prachtig beschreven), waarin kamers zich een voor een voor hem openen, verzorgt hij een oude man en praat eindeloos met hem. Haast essayistische visies op idealisme, religie en de staat Israël zijn er. De bekoorlijke en dwingende schoondochter van 45 die haar man in de Onafhankelijkheidsoorlog op gruwelijke wijze verloor, trekt Sjmoeël aan. Haar inmiddels overleden vader, een Joodse leider, is terzijde geschoven vanwege verraad; hij ging de dialoog aan met de Arabieren. Intussen verdiept de visie van Sjmoeël op Jezus en Judas (vanuit joods perspectief; voordien zijn afstudeeronderwerp) zich. Verraad en idealisme krijgen op diverse niveaus gestalte.

24 en 27/11/2017: Dertig Dagen door Annelies Verbeke

De veertigjarige Senegalees Alphonse Badji is van Brussel verhuisd naar de Westhoek en heeft zijn onzekere, onstuimige muzikantenbestaan ingeruild voor de zekerheid als schilder en behanger en de stilte van een grensstreek waar 'de dood het enige is wat in leven wordt gehouden'. Zijn vriendin Kat voegt zich enige tijd later bij hem. Hij is een zacht, gelukkig en breeddenkend mens. Omdat hij belangeloos openstaat voor anderen, wordt hij, hoewel hij een buitenstaander is,

voor velen een vertrouwenspersoon, een 'goeroe voor hun gemoedsrust', wat volgens Kat vooral komt door zijn huidskleur, zijn 'soutane van de geestelijke, het beroepsgeheim van de psychiater'. Helaas, dat kan niet goed gaan! Al snel blijkt de dualiteit: goed wordt verdrongen door slecht, een vriend ontpopt zich tot een vijand, zoals ten volle blijkt uit het schrijnende slot van de roman.

05 en 08/01/2018: Mr Gwyn door Alessandro Baricco

Jasper Gwyn woont in Londen en is een succesvolle romanschrijver. Als hij op een dag door Regent's Park wandelt, krijgt hij ineens het besef dat wat hij elke dag doet om de kost te verdienen niet langer bij hem past. Thuisgekomen schrijft hij een artikel bestaande uit een lijst van tweeënvijftig dingen waarvan hij zich voorneemt om ze nooit meer te doen. Een van die dingen is boeken schrijven. Toch begint hij zich na verloop van tijd ongemakkelijk te voelen en krijgt hij last van de drang om te schrijven. Hij krijgt het vage idee dat hij het beroep van kopiist zou willen uitoefenen. Zijn leven verandert door twee gebeurtenissen. Hij ontmoet een dame die hem zegt dat hij zou moeten 'mensen overschrijven' en hij belandt in een kunstgalerie waarin hij een reeks portretten ziet die hem aan het denken zet. Zo komt hij op het idee om portretten te schrijven.

Mr Gwyn richt daartoe een atelier in, dat de juiste sfeer moet schep-
pen waarin hij kan schrijven. Alles moet kloppen: de ligging, het licht,
de muziek, de meubelen. Mensen kunnen tegen betaling een portret
krijgen, dat ze echter alleen zelf mogen lezen. De geportretteerde
dient daarvoor vier uur per dag gedurende ongeveer dertig dagen
aanwezig te zijn in het atelier. Daarbij dienen ze naakt te zijn. Het
doet er niet toe wat ze doen. Ze moeten gewoon zichzelf zijn. Alles
verloopt prima tot Gwyn een portret maakt van een meisje van ne-
gentien jaar. Een en ander komt in de pers. De auteur verdwijnt van
de aardbol. Jaren later ontrafelt zijn toenmalige assistente het geheim
van Mr Gwyn.

16 en 19/02/2018: Onderworpen door Michel Houellebecq

In 2022 heeft de Moslimbroederschap in Frankrijk de verkiezingen
gewonnen en krijgt Frankrijk een islamitische president, Ben Abbas.
De samenleving verandert snel en geruisloos, de Islam wordt de
staatsgodsdienst, het onderwijs op islamitische leest geschoeid, poly-
gamie doet weer zijn intrede en vrouwen worden uit werk en studie
weer het huis in gemanoeuvreerd waardoor de werkloosheid afneemt.

Hoofdpersoon is François, hoogleraar aan de Sorbonne, specialist in het werk van de auteur Joris-Karl Huysmans (1848-1907). Hij is een eenzame, gedesillusioneerde intellectueel van middelbare leeftijd met vluchtige seksuele contacten - vooral met studentes - die met Huysman als ijkpunt de islamisering van de Franse samenleving afstandelijk en passief gadeslaat. Als hij als ongelovige niet meer welkom is op de inmiddels islamitische Sorbonne zoekt hij via bekering tot de islam een uitweg voor zowel zijn universitaire status als zijn relatie met vrouwen.

06 en 09/04/2018: Wil door Jeroen Olyslaegers

Vele jaren na de Tweede Wereldoorlog vertelt de door de oorlog en het leven getekende en aftakelende Wilfried Wils aan zijn zeventienjarige achterkleinzoon zijn belevenissen en ervaringen tijdens de bezettingsjaren in Antwerpen. Hij was in die tijd een ambitieuze hulpagent (en beginnend dichter), raakte bevriend met collega Lode Metdependencies en probeerde zich samen met hem en andere 'flikken' staande te houden in een schemerige wereld vol antisemitisme, geweld, huihelarij, verraad, losbandigheid, lafheid, vervolging, opportunisme, collaboratie en bureaucratie. Hij trouwde met Yvette (de zus van Lode), die zich later, na de zelfmoord van hun rebelse kleindochter Hilde, dood dronk. Antiheld Wilfried overleefde de oorlogsjaren, laverend tussen goed en kwaad, moed en lafheid, oorlog en dichtkunst. Het verhaal bestaat uit drie delen; heden en verleden wisselen elkaar voortdurend af.

11 en 14/05/2018: Moedervlekken door Arnon Grunberg

Sterke, biografisch getinte roman voor een breed publiek over een sterk rationaliserende man die door machten van buiten aan het wankele wordt gebracht. De veertigplusser Otto Kadoke is een in suïcidepreventie gespecialiseerde psychiater die werkt op de crisisdienst. Nadat de Nepalese verzorgsters van zijn bejaarde joodse 'moeder' vertrokken zijn omdat hij zich aan een van hen heeft vergrepen, moet hij op zoek naar een nieuwe verzorgster. Al vroeg blijkt dat de moeder al dood is en de vader zijn depressie alleen kon overwinnen door de rol van de moeder over te nemen. Als noodgreep neemt Kadoke in een poging tot 'grensoverschrijdende psychiatrie' een jonge suïcidale patiënte als verzorgster in huis.

Info & inschrijvingen: bibliotheek@zedelgem.be

Het Beleefde Genot

Activiteiten 2017 - 2de semester

8.10 Que sais-je?

over Michel de Montaigne

(Alexander Roose, UGent, GH Loppem, 11 u.)

29.10 De hemel is een zeer groot man

over Pierre Michon

(Rokus Hofstede, vertaler, GH Loppem, 11 u.)

19.11 Tot het snelle water zeg ik: ik ben

over Rainer Maria Rilke

(Bert Karel Schreurs, K.U. Leuven, GH Loppem, 11 u.)

3.12 Aangrenzende eenzaamheden

Worpswede en Rainer Maria Rilke

(Bart Madou, GH Loppem, 11 u.)

9.12 Uitstap Gerhard Richter, Gent

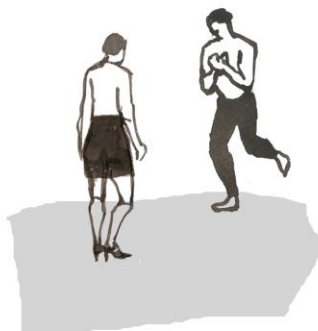
Station Brugge om 8.45 u.

Het Beleefde Genot vzw

Doornlaan 8, 8210 Zedelgem

hetbeleefdegenot@scarlet.be

HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING